

KAASAV ELU TUNNETUSALA TÖÖPROTSESSID

Koostaja:
Tiia Artla

2021

Fotod: Üliõpilased, Jana kadastik, Tiia Artla, Pinterest

“Muusikamets“
Kursuse KAASAV ELU
NÄITUSE EKSPONAATIDE KAVANDAMISE
PROTSESS

2021

Koostas:
Tiia Artla

Juhendajad:
Tiia Artla
TLÜ
Jana Kadastik
TLÜ

Koostööpartnerid ja toetajad:

Standard

Lipuvabrik

Carrington Textiles Ltd

Kohila Vineer OÜ

Liikva Päikesekodu

Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia – Mihkel Tomberg (heliloomingu üliõpilane)

G. Otsa nim Tallinna Muusikakool – Rebeca Vilpuu

TalTech – Ege Berk Akgün (üliõpilane)

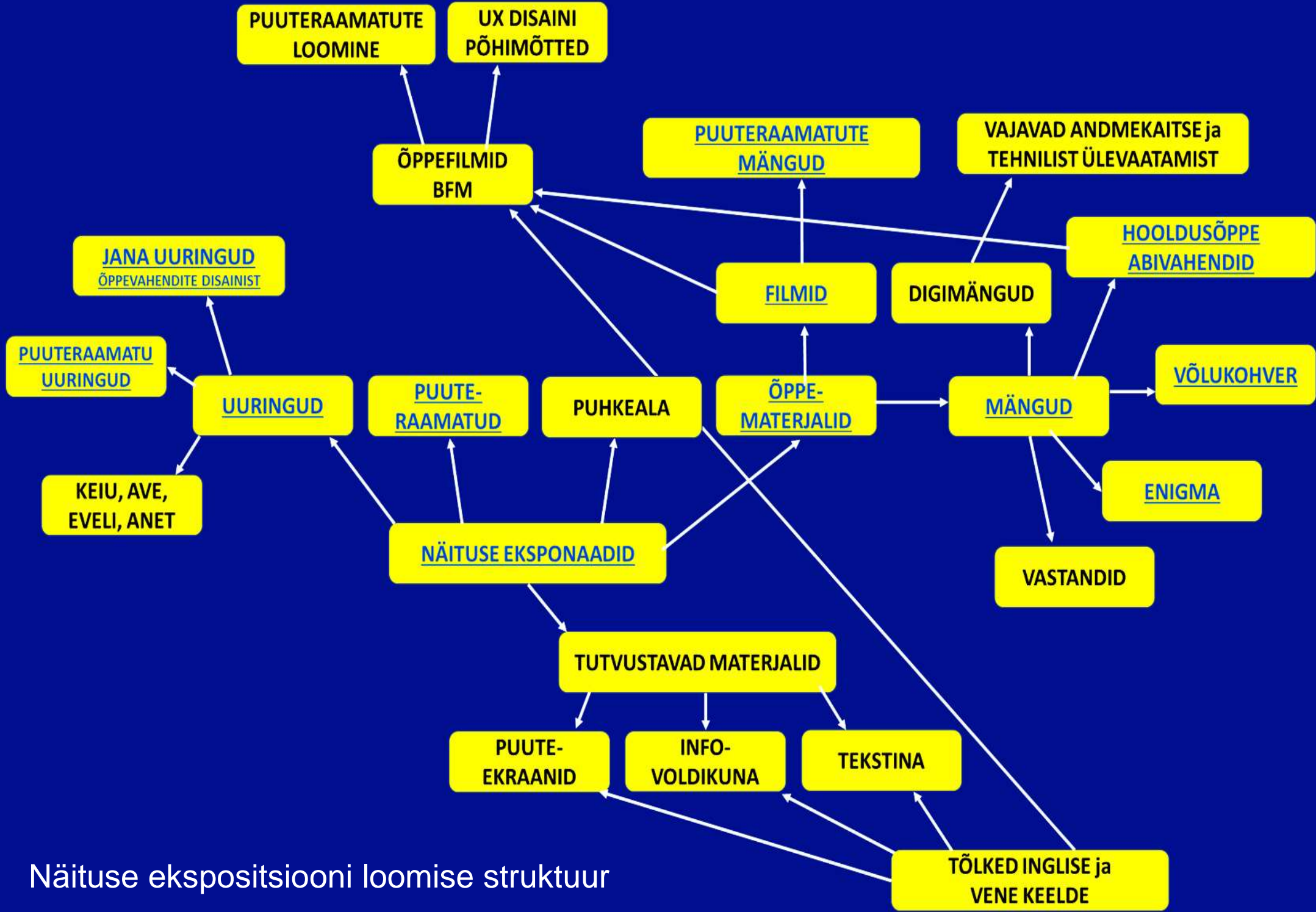
Tallinna Tehnikakõrgkool – Toomas Orumaa (üliõpilane)

Tallinna Ülikool – üliõpilane Ave Liik

juhendaja: Tiia Artla (TLÜ)

juhendaja: Jana Kadastik (TLÜ)

Näituse ekspositsiooni loomise struktuur

Hariduses kui ka igapäevaste esemete disainis pööratakse järjest rohkem tähelepanu õppija/kasutaja positiivse emotsiooni kogemisele. On tõdetud, et õppimise emotsionaalne pool on väga oluline ja kui õpilane tunneb ennast turvaliselt, suudab ta õppimisele palju paremini keskenduda ning esemete disainis on just kasutaja emotsiooni hindamine olulisel kohal. Disaini puhul tuleb arvestada, et kui ühiskonnas liigutakse järjest kõrgemale heaolu tasemele siis ollakse üha rohkem huvitatud sellest, kuidas oleks võimalik „disainida õnne“. Kui disainitakse erivajadustega inimestele, võib disaineri enda kogemus olla hoopis erinev kasutaja omast,

Sobilikku keskkonda valides tuleb meeles pidada, et inimest ei mõjuta kogu keskkond, vaid see osa, millesse on inimesel psüühiline suhe. Inimese suhe keskkonnaga võib olla erineva tugevusega, sõltudes inimese ja keskkonna vahelisest interaktsioonist.

Teraapilise tegevuse eesmärk on parandada kliendi seisundit või seda säilitada. Iga tegevus võib olla teraapiline, kui on teada, mida see mõjutab ja kuidas selle mõju eesmärgipäraselt jätkata. Teraapiline tegevus annab mõningase terapeutilise efekti, see ei ole teraapia, mis annab spetsiifilise terapeutilise efekti. Teraapiline tegevus on samuti eesmärgistatud, kuid puudub traditsiooniline teraapiasuhe kliendi ja töötaja vahel. Teraapiliste tegevuste eesmärgiks on tegevusvõime toetamine.

Helide tekitamine, nende tajumine, tõlgendamine ja nende kaudu enese väljendamine on olnud üks ürgsemaid kommunikatsiooniviise looduses. Erine- va iseloomu ja võnkesagedusega helid mõjutavad elusolendeid väga erinevalt, mõjudes kas rahustavalt, hoiatavalt, hirmutavalt, ärritavalt või lummavalt. Muusikal on olnud tähtis roll kõigis kultuurides nende algusest alates ning see on ühtlasi ka kultuurilise identiteedi üks kandja. Tänapäeva arusaamade järgi on muusika üks kaunitest kunstidest, mille materjaliks võivad olla muusikalised helid, mürad ja mitmesugused looduslikud või tehnilised helid.

Muusika koosneb paljudest komponentidest, mis nii eraldi kui ka koostoimes mõjutavad kuulajaid nii füüsiliselt, sotsiaalselt kui ka vaimselt.

- Meloodia stimuleerib inimese mõttetgevust. Sageli toob kunagi kuulnud meloodia taaskuulamine meelde toonased mõtted, meeleolud, aistingud ja tunded.
- Muusika harmoonilisus mõjutab inimeste tundeelu ja emotsioone. Euroopalike tõekspidamiste järgi mõjub mažoorne muusika julgustavalt, jõudu andvalt ja stimuleerivalt, minoorne aga võib olla toeks mures ja kurbuses.
- Kiiretempoline rütmi- kas muusika ergutab, julgustab ja stimuleerib. Aeglane seevastu lõõgastab ja rahustab. Enamikule inimestele mõjub kõige rahustavamalt muusika rütmiga 60 lööki minutis, sest see toetab rahunenud inimesele omast

pulsisagedust. Tempoka ja rütmikordustega muusika saatel liikumine aitab pingeid maandada. Ilma kindla rütmi ja tempota muusika nõrgendab ajataju ning aitab inimesel lõõgastuda.

- Igale instrumendile või häälele on iseloomulik unikaalne tämber. Täheldatud on, et kriiskav intensiivne tämber ärritab ja mahe rahustab. Akustilistest muusikainstrumentidest väidetakse rahustava toimega olevat flööti ja teised puupuhkpillid, samuti ka keelpillid, kui neil musitseeritakse tagasihoidliku intensiivsusega. Klaveri tämbrit peetakse aga ärrita- vaks. Sama meloodia, mängituna erinevatel muusikainstrumentidel või helikõrgusel, võib mõjuda väga erinevalt.
- Seaduspäraseks peetakse, et kõrged helid ärritavad ning ergutavad, madalad aga mõjuvad rahustavalt. Oluline on seejuures koosmõju teiste muusikaelementidega. Näiteks võib rahulik ja aeglane muusikapala mõjuda ärritavalt, kui selles on kasutatud valdavalt kõrgeid helisid.
- Järsud dünaamilised muutused muusikas mõjuvad reeglina virgutavalt, samas liiga äkilised muutused võivad tunduda ehmatavana. Sujuvate dünaamiliste liikumistega muusika mõjub enamasti lõõgastavalt. Üldine tõekspidamine on, et muusika kuulamise valjus peab olema valitud vastavalt oodatavale mõjule. Samas tuleb hoiduda liialdustest: liiga vali heli võib kuulmisorganeid kahjustada, liiga vaikne heli nõuab aga kuulmise liigset pingutamist.

Muusika ravitoimet on kasutatud juba väga ammustest aegadest alates, mil šamaanid, nõiad ja posijad oma laulude, loitsude ja trummimänguga püüdsid inimesi vabastada haigusi ja vaegusi põhjustavate kurjade jõudude kütkeist. Nad valisid muusikainstrumendi, meloodia või rütmi teadlikult vastavalt sellele, millise haigusega oli tegemist. Juba siis täheldati muusika mõju pulsisagedusele, seetõttu sai selle abil ravida ka kõrgvererõhutõbe. Vilepillimänguga raviti närvivalu, kurtidele anti kuulmine tagasi pasunapuhumisega. Isegi maohammustustest tekkinud mürgistusi raviti muusikaga, lastes salvatul tantsida kindla muusika saatel, kuni mürk kehast kadus. Kuna kõik inimesed ei reageeri samale muusikale ühtviisi, siis ei ole olemas kindlat retsepti muusika ravi eesmärgil kasutamiseks. Muusika toime inimesele sõltub paljudest samal ajal mõjuvatest faktoritest, eelkõige muusika elementide omadustest. Sama tähtsad on ka inimesega seotud tegurid (vanus, sugu, vaimne tase, isiksuslikud omadused, hetke tervislik ning emotsionaalne seisund, eelnevad kogemused muusikast, ootused muusika suhtes, tekkivad assotsiatsioonid) ning keskkonnategurid (kultuuriline keskkond ja taust, ümbritsev keskkond ja ärritajad muusika kuulamise hetkel). Muusika mõju on psühhofüsioloogiline õigesti valitud muusikahelid tekitavad inimeses nii vaimselt kui ka füüsiliselt parema enesetunde. Milline muusika kellegi jaoks tundub rõõmus või kurb, innustav või tasakaalustav, ergutav või rahustav, on aga väga individuaalne.

Muusikateraapia hõlmab mitut lähenemisviisi ja meetodit, mis põhinevad kas muusika kuulamisel või musitseerimisel. Muusika kuulamisel põhinevaid meetodeid leotakse enamasti muusikateraapia passiivmeetoditeks, kus terapeut valib kuulamiseks kindla muusika, andes kliendile eesmärgistatud ülesandeid. Kliendi alateadvusest teadvusesse tõusnu on materjaliks teraapiatööle. Kuulamismeetoditest enamkasutatavad on juhendatud kujutlusmatkad ja lõõgastumine muusika abil.

Võrreldes passiivsemate tegevustega, mida sellele sihtrühmale sageli pakutakse (näiteks teleri vaatamine jms), usume, et interaktiivsed tooted pakuvad potentsiaali aktiivsemaks vaba aja veetmiseks koos teiste inimestega või omaette olles. Just kasutajagrupile, kellele praegu saab pakkuda vaid piiratud koguses sobivaid vaba aja tegevusi.

Esmane disainiülesanne

TAKTIILNE HELILINE INSTALLATSIOON TUNNETUSOBJEKTINA

Ave Liik

Ja idee läks liikvele ...

Erivajadusega õppijad saavad õppida keskkonnas, mis toetab nende õppimist ja arengut. Esmane õpetamine toetub õpilase sensomotoorsele arengule (taju ja liigutuste seos). Harjutamine toimub minimaalsete tegevussammude/ osaoskuste kaupa, omandatud osaoskusi rakendatakse ahelana. Õppimine toimub reaalses lähimas keskkonnas. Tajude arendamist soodustab info esitamine erinevate meelte kaudu samas võiks õppimine olla mänguline ja lapsele rõõmu pakkuv.

Haridusliku erivajaduse (HEV) õppetegevuse sisu ja vorm on tihedalt seotud reaalse situatsiooniga. Arendatakse võimalikult kõiki eri valdkondade tegevusi (kognitiivsed, motoorsed, igapäevaoskused ja kommunikatsioon). Kujundatavatest tegevustest lähtuvalt luuakse sobivaid õpikeskkondi. Olulist tähelepanu pööratakse positiivsete emotsioonide toetamise ning hoidmise toimingute/operatsioonide sooritamise ajal ja järel. Negatiivsete emotsioonide pärssimine, rahulikumale käitumisele positiivse hinnangu andmine. Seega võiks olla koolis tunnetus/ puhkeala, mis oleks meeldiv elulähedane keskkond, kus laps saaks võimalikult vähese abiga kogemuslikult õppida.

Tunnetusala loomise eesmärk: Pakkuda erivajadustega laste õpetajatele, vanematele ja teistele huvigruppidele ideid läbi praktilise tunnetusliku puhkeala - kuidas käepäraste vahenditega ise luua erivajadustega lastele (noortele) võimalus kogeda erinevate aistingutega välismaailma (loodust).

Erivajadustega lastele anda võimalus läbi tunnetusliku puhkeala tajuda (kogeda) iseseisvalt või kõrvalist abi kasutades välismaailmast saadavaid aistinguid.

Praktiline töö: koosneks võrgu sisse punutud nõõridest, mis on kinnitatud seinale, lakke ja põrandale. Installatsiooni külge on kinnitatud rippuvad stiliseeritud erineva taktilisusega suured käbid, millest tõmbamisel/puudutamisel tekib heli (muusika). Igale

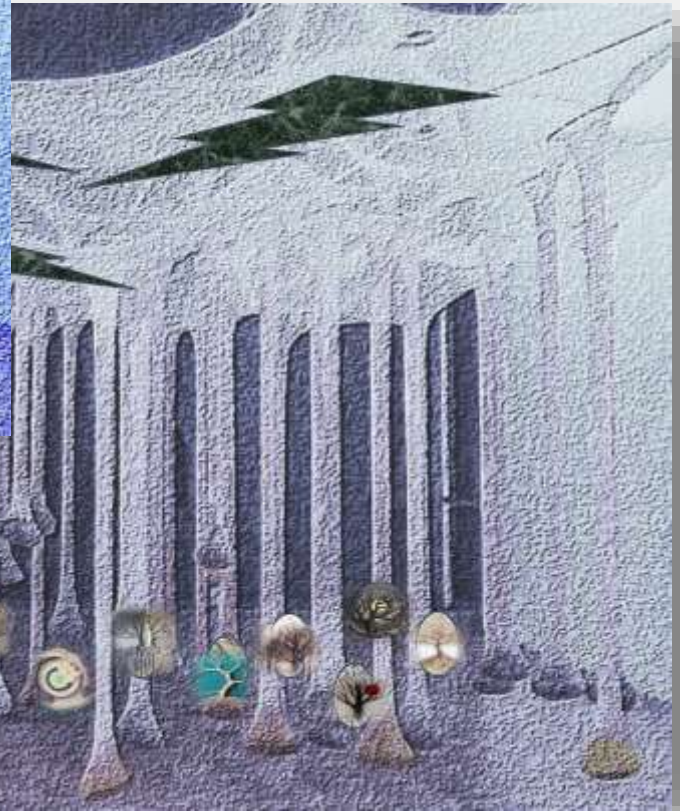
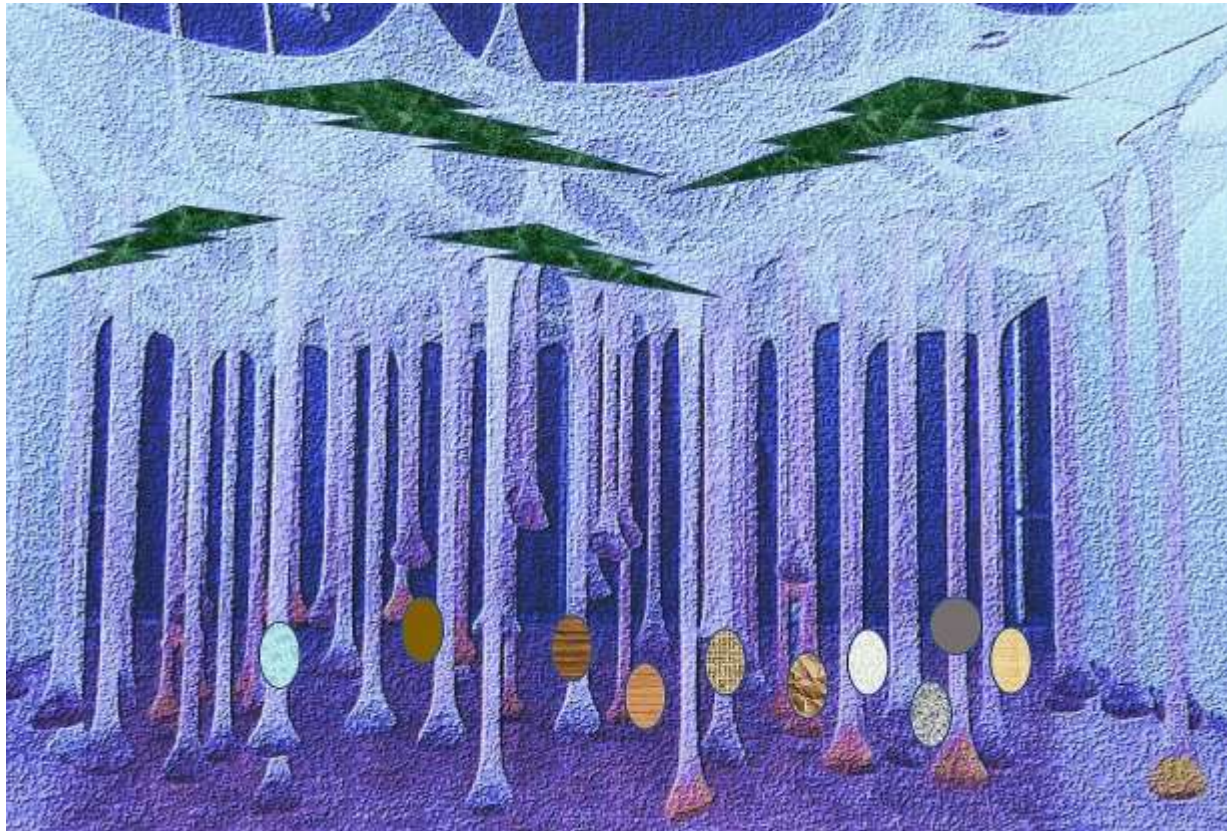
taktilisusele vastab seda iseloomustav heli. Helide valimisel on arvestatud, et taktiline ja heliline kontrast ühtiks. Helide ning taktilsete paaride leidmiseks viiakse läbi uuring, milles osalejad valivad nende hinnangul kõige sobivamad paarid.

Koostöö: Helid loovad EMTA kompositsiooni üliõpilane Mihkel Tomberg ja G. Otsa nim. Tallinna Muusikakoolist Rebeca Vilpuu ning tehnilise lahenduse loomisel tehakse koostööd TTÜ tudengiga Ege Berk Akgüniga ning Tallinna Tehnikakõrgkoolist Toomas Orumaaga.

Esmased mõtted ja teema areng ...

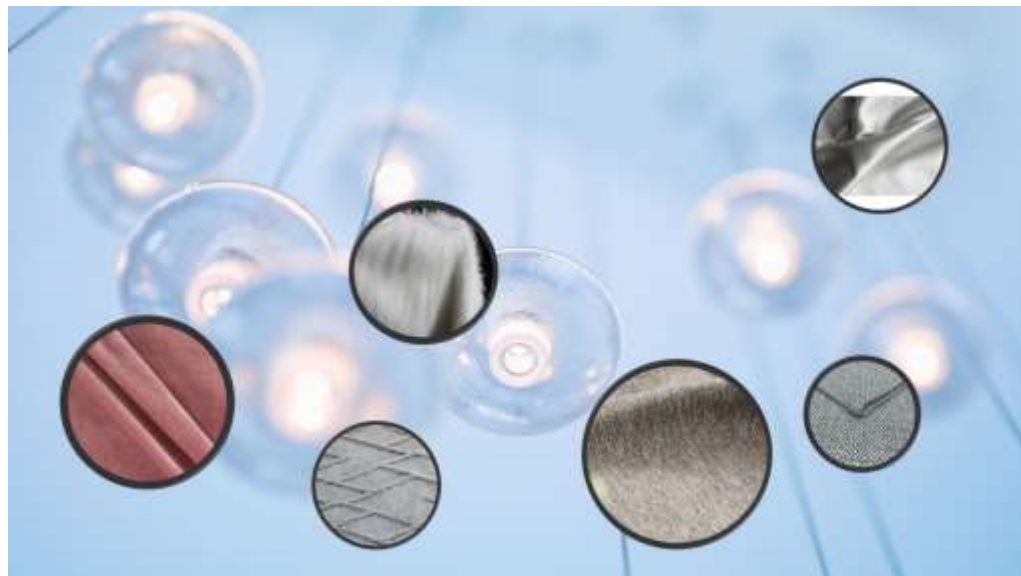
- Mets, puud, ripuvad käbid ...
- Tuledega käbisid võiks olla umbes 10 tk ja nendes võiks olla erinevat muusikat
- Ülejäänud riputised võiksid olla erinevad materjali poolest ja kahe erineva suurusega rõngastega.
- Üks võiks kindlasti olla see nõõpidega mingisugune variant.

Inspiratsioon

Ave Liik
TLÜ üliõpilane

Muusikalised materjalid

Heli võib tajuda mitmel erineval moel. Seda saab kuulda, aga võib ka tunnetada ja näha. Idee on tunnetada erinevaid kangast materjale, samas igal kangal on oma heli/ muusika ja valgus.

INSPIRATSIOON

Idee arendus kiigega

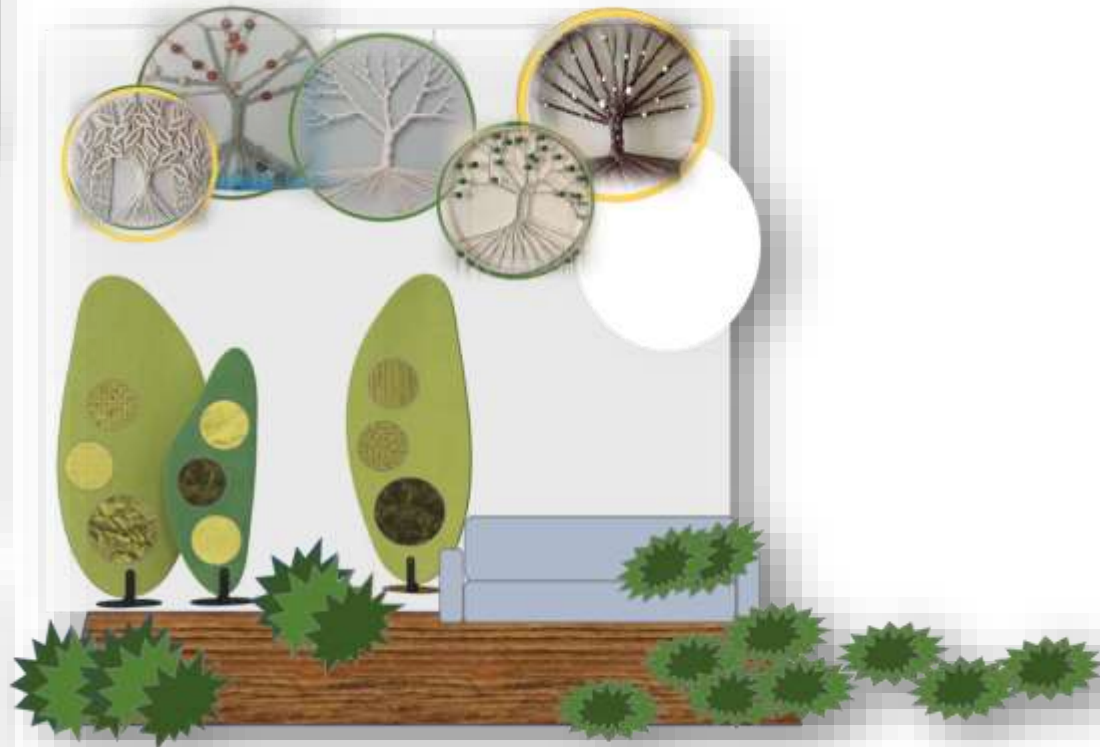
MAKETT

Idee arendus kardinana

Idee arendus Borgi Eesti disainiga

Trükkimine

Idee arendus
Välja lõigatud motiivid, värvitud.

Inspiratsioon
MUUSIKAMETS

Idee arendus.
Vineertahvlitele kinnitatud männitüvede lõiked

MUUSIKAMETS

Tiia Artla

Idee arendus.
Vineertahvlitele kinnitatud puit või maalitud tüvi

MUUSIKAMETS

Tiia Artla

Anete Vihm
EKA üliõpilane

Tiia Artla

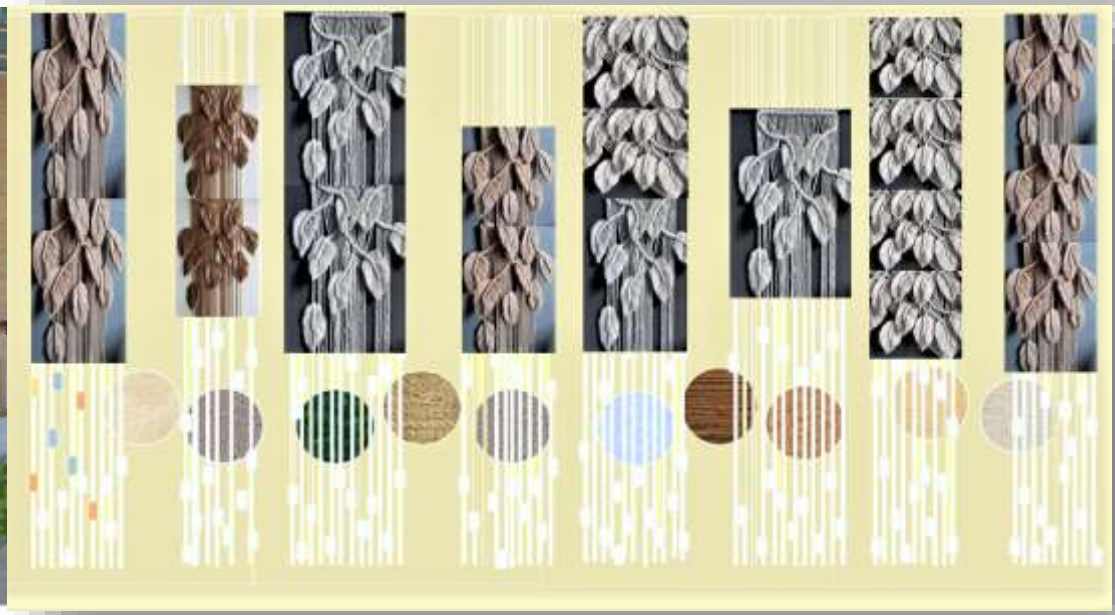
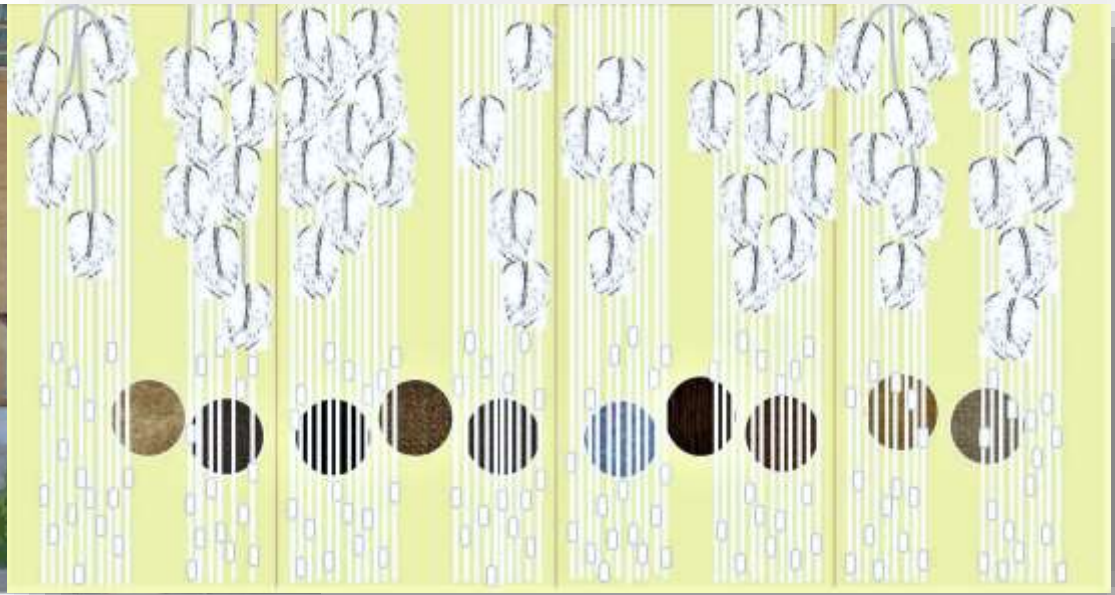
Idee arendus.

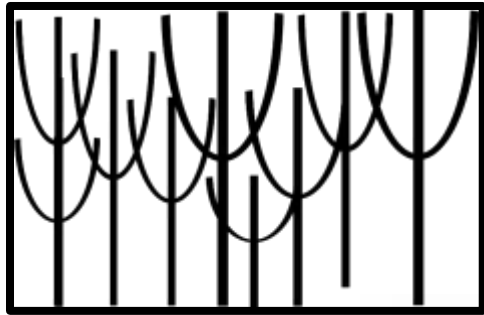
Vineertahvlitele kinnitatud pruunid tüved on teostatud lapimaali tehnikas, rohelised tüved sulava kiletehnikana, rippuvad lehed makramee tehnikas.

Idee arendus.

Idee arendus. Vineertahvlitele kinnitatud nõõrid ja makramee tehnikas lehed

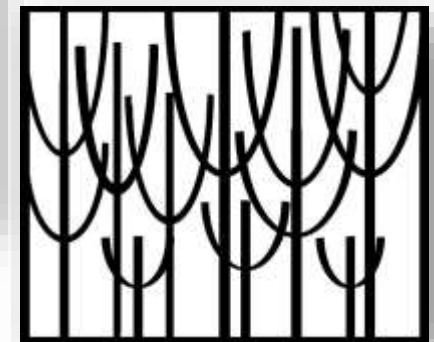
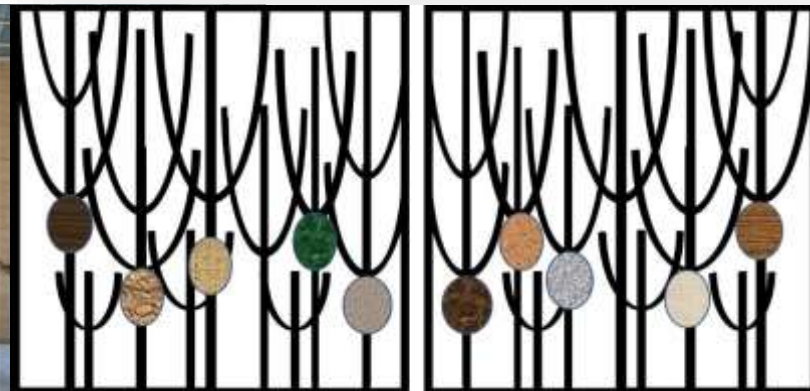

Idee arendus
Tiia Artla

Vineertahvliitele kas maalitud või laserlõikus

Idee arendus
Tiia Artla

Inspiratsioon

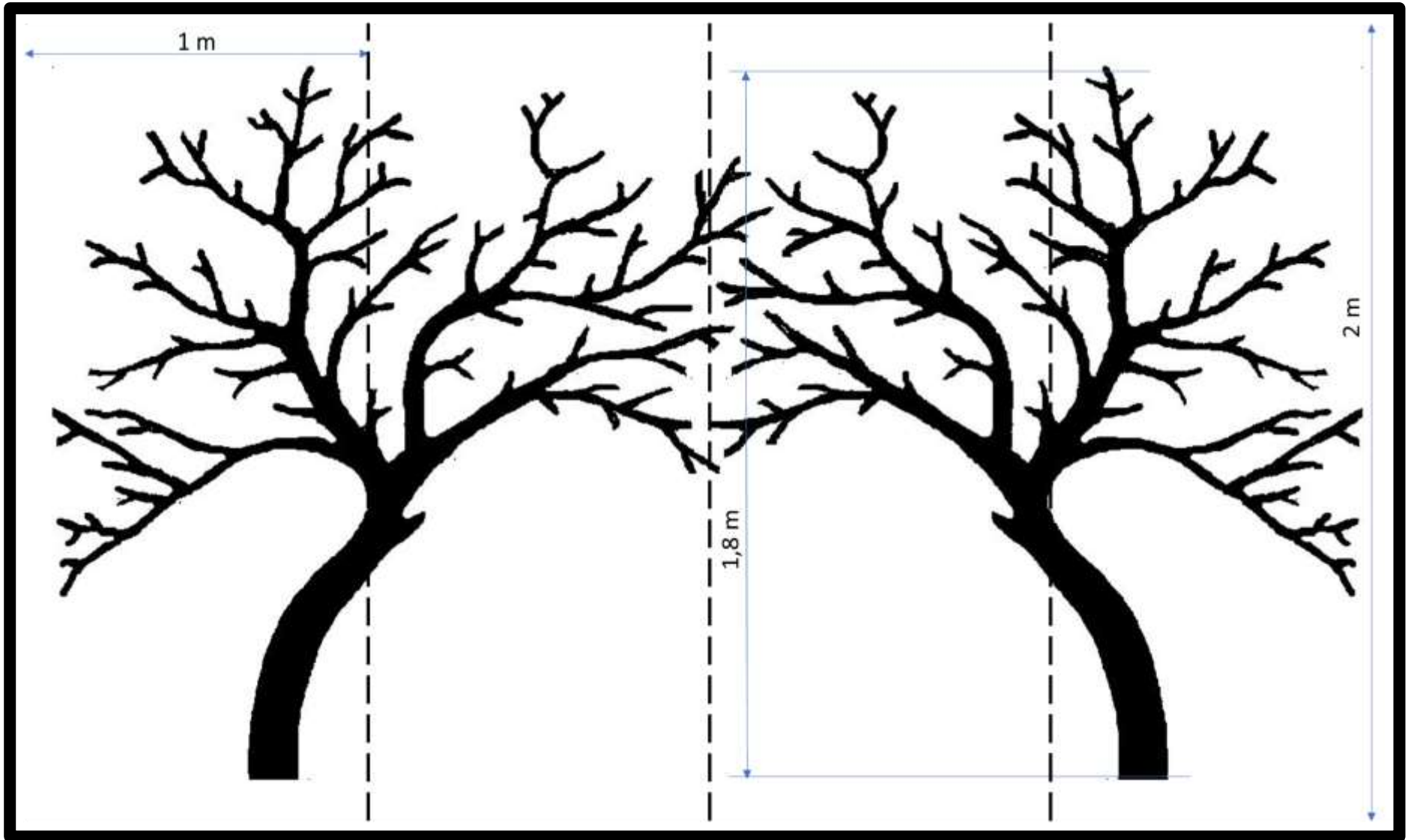

Fotod Hiiumaalt: Jana Kadastik

Idee arendus. Vineertahvlitele kinnitatud laserlõikusena teostatud puumotiivid

Tiia Artla

Idee arendus.

4 vineertahvlist (18 x 1000 x 2500) koosnev CNC lõikusena teostatav pannoo – Muusikamets (led-valgustusega). Pannoo on kahekihiline – 4 tausta tahvlit, kuhu kinnituvad tekstiilovaalid ja 4 eenduvat tahvlit lõikemotiividega. Eenduvad lõikemotiivid on peitsitud veidi tumedamaks naturaaltoonist. Ovaalsed tekstiilidega kaetud rõngad pannool tekitavad puudutamisel/vajutamisel konkreetset materjali iseloomustavat heli.

Tiia Artla

Tiia Artla

Disainiülesanne

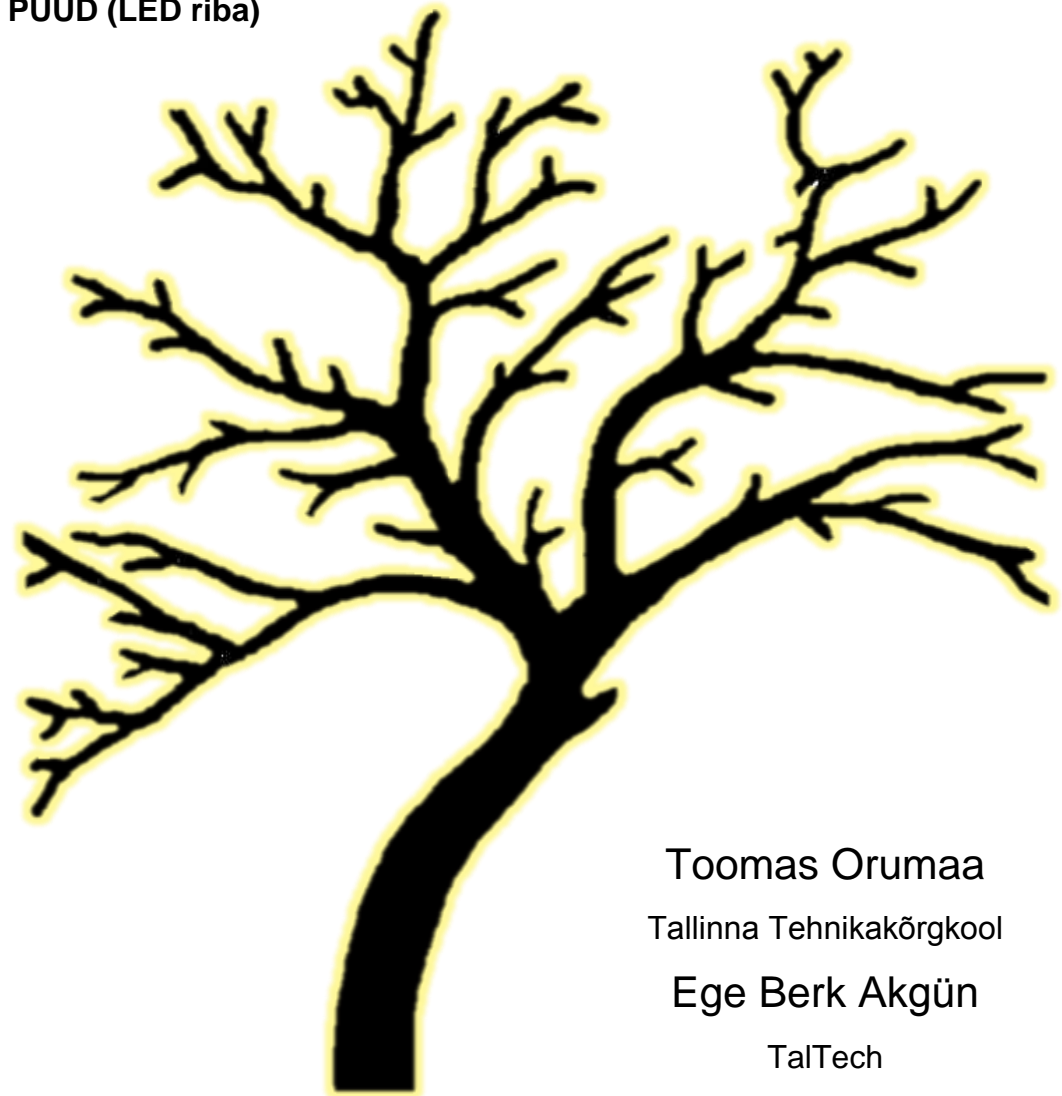
PUUD (LED riba)

Puude tagapinnale kinnitatakse RGB -LED riba.
LED komplekt, mida annab kontrollida läbi puldi.

LED komplektis on olemas:

- LED riba
- Trafo
- RGB kontrolleri
- IR pult (valguse kontrollimiseks)

Süsteem töötab läbi trafo (max 12V), mis on ühendatud
vooluvõrku. LED komplektis oleval puldil on eemaldatud
“vilkuva valguse funktsioon”, kuna vilkuv valgus ei ole
soovitav epilepsiaga inimestele. Sellise lahenduse puhul
puufiguuri valgustamine tugevdab nn esile hüppamise
efekti ehk puu võra eristub paremini taustast (foonist)
ja tekib ruumiline efekt.

Toomas Orumaa
Tallinna Tehnikakõrgkool
Ege Berk Akgün
TalTech

MUUSIKAMETS ehk TAKTIILSUST ISELOOMUSTAV HELI

Eellugu ...

Eesti Kunstiakadeemia (EKA) kolme tudengi koostööprojektina Sten Saaritsa juhendamisel valmis 2020. a. video- ja heliinstallatsioon „Kontaktmüra“. Inspireerituna elektromagnetlainete kuulamisest viidi läbi praktiline uuring, mille käigus lindistati kontaktmikrofoniga erinevate tekstiilmaterjalide katsumisel või rebimisel tekkivad helid ehk müra, mida inimene tavaliselt ei kuule. Kõrvale meeldivamateks osutusid naturaalmaterjalide tekitatud helid. Visuaali lõi videoklipp, milles sai jälgida eksperimendis kasutatud materjalide varjudemängu. Inspireerituna EKAt uuringust on muusikametsale loodud helid, mis võiksid iseloomustada installatsioonis kasutatavaid materjale.

Uuringust video vaadatav siin: https://m.youtube.com/watch?v=EJ_2ubxIjtA

Kaasava ELU projekt-töös ...

Inspireerituna EKA tudengite uuringust on Muusikametsale loodud elektroonilised helid, mis võiksid iseloomustada installatsioonis kasutatavaid erinevaid aistinguid pakkuvaid materjale (nt külm, pehme, terav jne).

Eesmärk: Luua tunnetusobjektina helilis-taktiline installatsioon.

Seinale kinnitatud vineerist laserlõikusega installatsiooni külge on kinnitatud erineva taktilisusega ovaalsed tekstiilmaterjalid, mille puudutamisel/vajutamisel tekib heli (installatsioonile luuakse materjalide põhise - taktilistest materjalidest tulenevat muusikat). Iga materjali omadusele vastab seda iseloomustav heli. Iga kombatav materjal tekitab inimeses mingi tunde, loodav helilisus lähtuiski sellest, millise aistingu kutsub esile mingi materjal ja kuidas materjali eripära muusikaliselt väljendada. Näiteks siid ja samet käega katsudes on kas sile ja külm või pehme ja soe ning kuidas neid tundeid muusikalises lühivormis kuulajani viia, et ühtiksid taktilisus ja helipilt ning tekiks ka eri materjalide nõ helirida. Mõte seisneb selle, et kui laps katsub mingit materjali, siis katsudes tekib heli, mis väljendab katsutava materjali iseloomu. Helide valimisel on arvestatud, et taktiline ja heliline kontrast ühtiksid.

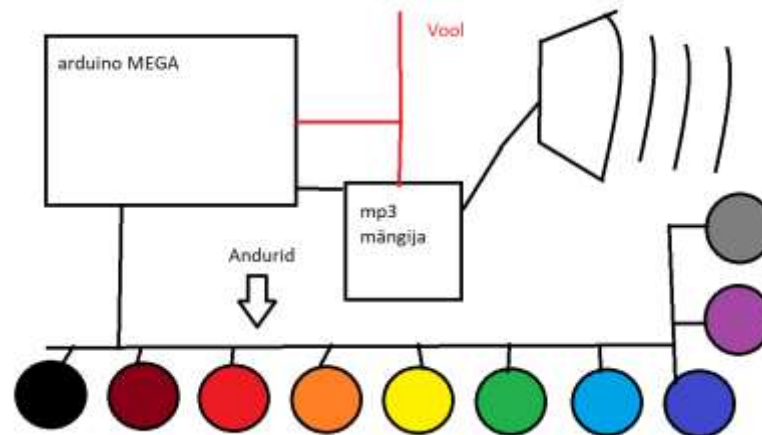
TEEMAD heliloominguks:

TORKIV
 TERAV
 KARE
 TUGEV
 KÜLM

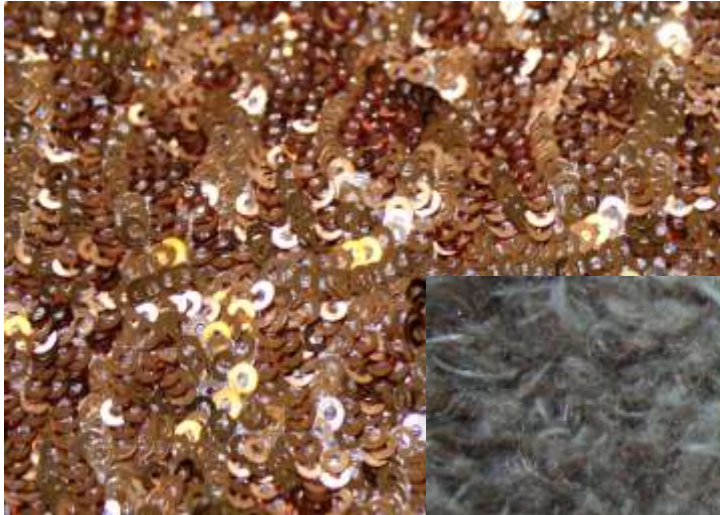
LIBE
 SIIDJAS
 SOE
 PEHME/KOHEV
 KARVANE

Installatsiooni tööpõhimõte: puudutakse/vajutatakse materjali ja hakkab kostuma vastavat materjali iseloomustav heli (muusika).

Joonisel kujutatud skeemi kirjeldus: iga taktilise materjali alla on paigutatud andur ja iga erineva anduri jaoks on erinev, just seda taktilisust iseloomustav heli. Kui vajutad anduri peale saad kuulda just selle valitud taktilisuse heli. Kontroller saadab õige signaali mp3 mängijasse, et kostuks õige heli. Helide pikkus on planeeritud.....sek. Süsteem töötab nii, et üks heli mängib korraga. Helide tugevus on reguleeritav, kuid arvestades, et see ei segaks teisi ruumis paiknevaid eksponaate.

Koostöö: Helide autorid - EMTA kompositsiooni üliõpilane Mihkel Tomberg ja G. Otsa nim. Tallinna Muusikakoolist Rebeca Vilpuu ning tehnilise lahenduse loomisel tehti koostööd TalTechi tudengiga Ege Berk Akgüniga ning Tallinna Tehnikakõrgkoolist Toomas Orumaaga.

TERAV

TORKIV

PEHME

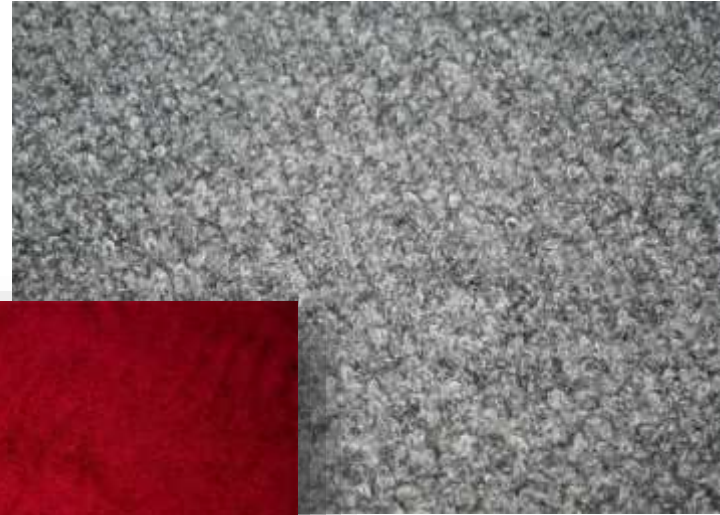
KARE

KÜLM

TUGEV

SOE

SIIDJAS

LIBE

KARVANE

Ave Liik
TLÜ üliõpilane

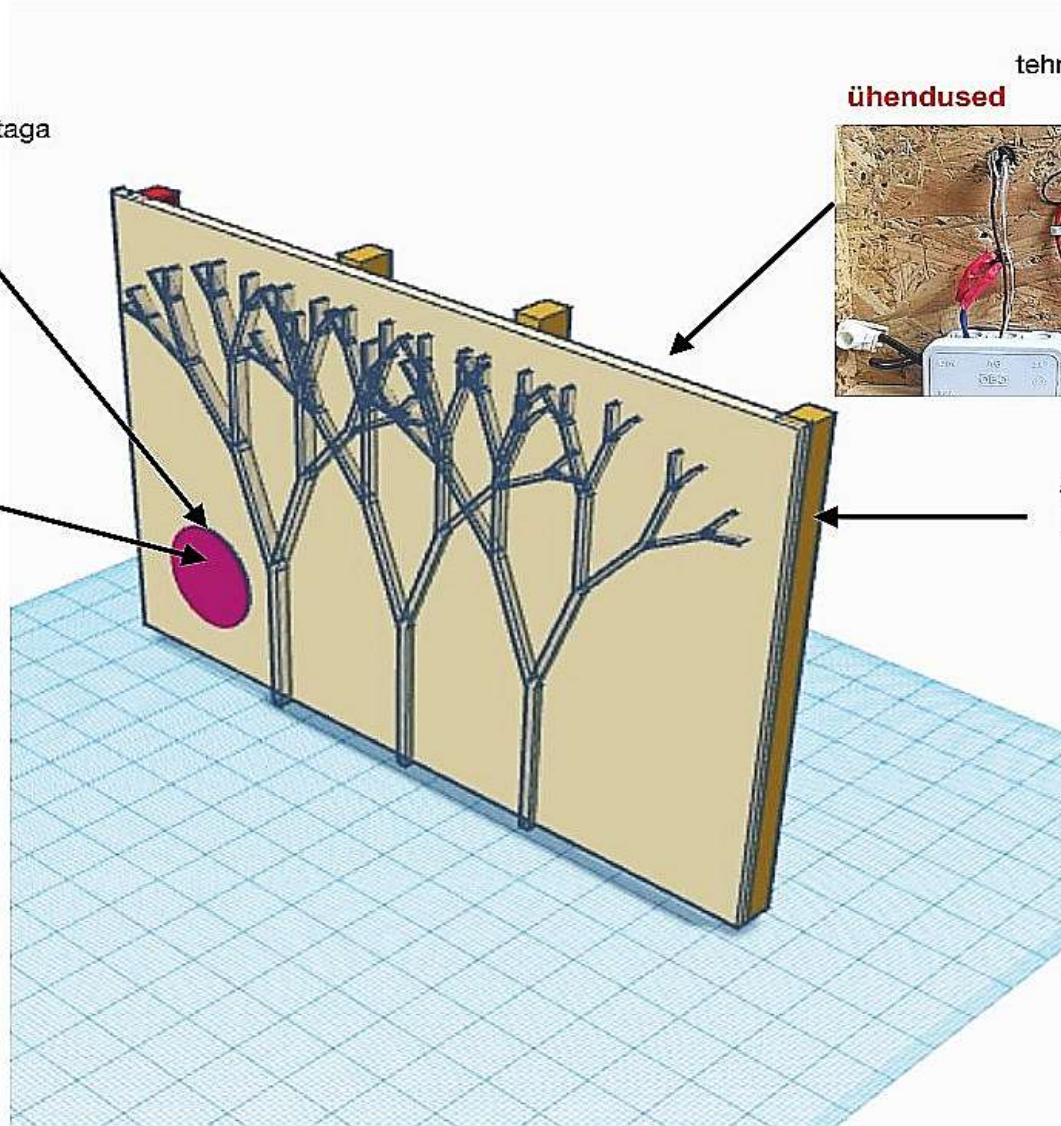
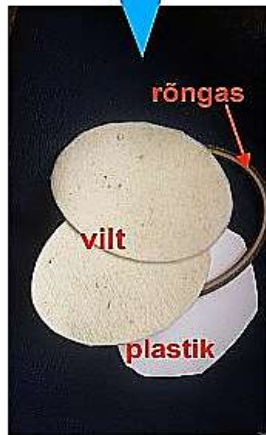

Ave Liik
TLÜ üliõpilane

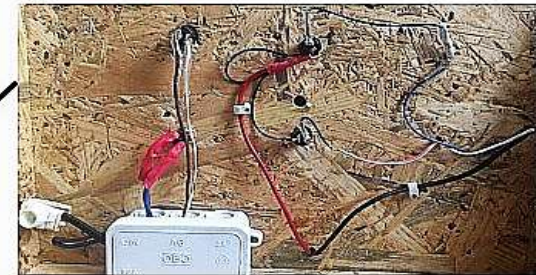
MUUSIKAMETSA PAIGALDUS

siin taga

tehnika
ühendused

5x5cm
pruss

Helid on loodud Rebeca Vilpuu ja Mihkel Tombergi poolt. Milline heli ning taktilsus võiks kokku sobida selgitati välja 3-e etapilise uuringuga:

1. Esmalt paluti vastajal kuulnud heli seostada etteantud taktilsussega.

<https://forms.gle/iBSEsz1i51ED1ZcN8>

Taktilsus ja heli

Vormile Taktilsus ja heli ei saa enam vastuseid lisada.
Kui arvate, et tegemist on veaga, võtke ühendust vormi omanikuga.

[Vastuste kogumisega jätkamine \(ainult vormi redigeerijad näevad seda linki\).](#)

See vorm loodi väljaspool teie domeeni. [Väärkasutusest teatamine](#) - [Teenuse tingimused](#) - [Privaatsuseeskirjad](#)

Google Vormid

2. Küsiti lasteaialaste arvamust helide kohta: paludes neil kirjeldada kuulnud heli ja hinnata helide meeldivust. Kasutati mängulist meetodit, kus lapsed andsid märku kuulu kohta erinevate värvidega. Punane: heli ei meeldi; kollane: ei tea; roheline: heli meeldib.

Vastajad: 5 last vanusevahemikus 6-7

Lastel oli käes kolm erineva värvusega kaarti, nende tähendused on järgmised.

punane= heli ei meeldinud üldse

kollane= ei oska vastata

roheline= heli meeldis väga

Lisasin juurde ka laste oma sõnadega väljendatud ütlused helide kohta

HELI 1

5 **rohelist**

Naljakas, kõva, peeretav, kõlisev

HELI 2

3 **rohelist**

2 **kollast**

Sahisev, kare, rong sõidab raudteel, kõva jää, mesilased sumisevad

HELI 3

4 **rohelist**

1 **punane**

Nagu kosmoses tulnukad, kare, kellad, nagu õõ oleks, pime, õudne

HELI 4

5 **punast**

Kõva, kare, õudne, kõlav koht, keegi lööb haamriga ja sein praguneb katki

HELI 5

2 **kollast**

2 **punast**

1 **roheline**

Saag, sahisev, lõke, kare, sumisev saepuru, heinasahin

HELI 6

3 **rohelist**

2 **punast**

Arvutimängud, nagu raha tuleks

HELI 7

1 **roheline**

1 **punane**

2 **kollast**

Kõva, kare, nagu kalveril hoiad klahvi all, ilus, natuke kole

HELI 8

3 **kollast**

2 **rohelist**

Tuul, jõgi voolab, ahi

HELI 9

2 **rohelist**

3 **punast**

Pliit sahiseb, loom kõnnib heina sees, lõke, keegi korjab prügi, torkiv

HELI 10

1 **kollane**

1 **punane**

2 **rohelist**

Torm, indiaani sõjahüüd

HELI 11

3 **rohelist**

2 **punast**

Külm, siidine

HELI 12

4 **rohelist**

1 **punane**

Ilus, kell lööb

HELI 13

3 **rohelist**

2 **kollast**

Keegi riisub, vihiseb, kare

3. Esimese uuringu ja laste arvamuste põhjal viidi kokku heli ja taktilisus. Kuna mõnede materjalide omadustega seostus mitu heli, siis uuringu kolmandas etapis paluti vastajatel hinnata, milline kuulnud heli sobiks kõige paremini etteantud taktilisusega.

<https://forms.gle/esUqMgPdm1p83uM88>

Taktilisus ja heli

Hea vastaja!

Oleme loomas installatsiooni, mis lähtub põhimõttest, et iga materjali omadusel võiks olla seda iseloomustav heli. Seoses sellega palume vastajatel valida, iga esitatud heli puhul omadus, mis seda heli iseloomustab.

Helid on loonud Rebeca Vilpuu, Mihkel Tomberg

lugupidamisega

Anete Vihm (EKA Tekstiilidisaini üliõpilane)
Ave Liik (TLÜ Käsitöötehnoloogiate üliõpilane)

Järgmine

Ärge saatke parooli kunagi Google'i vormide kaudu.

Google pole seda sisu loonud ega heaks kiitnud. [Väärhinnatusest teatamine](#) · [Teenuse tingimused](#) · [Privaatsuseastinad](#)

Google Vormid

Läbiviidud uuringu tulemusel selgusid heli ja taktilisuse paarid, mis on kuuldavad ning katsutavad näituse eksponaadil “Muusikamets”.

MUUSIKAMETSA HELID

TERAV

TORKIV

KARE

KÜLM

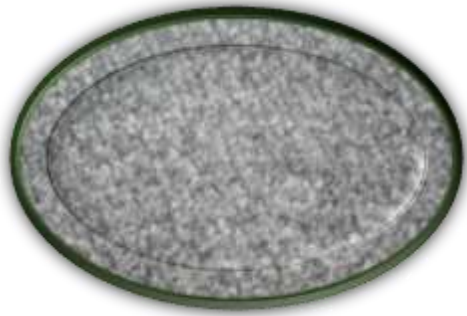

TUGEV

LIBE

SOE

KARVANE

PEHME

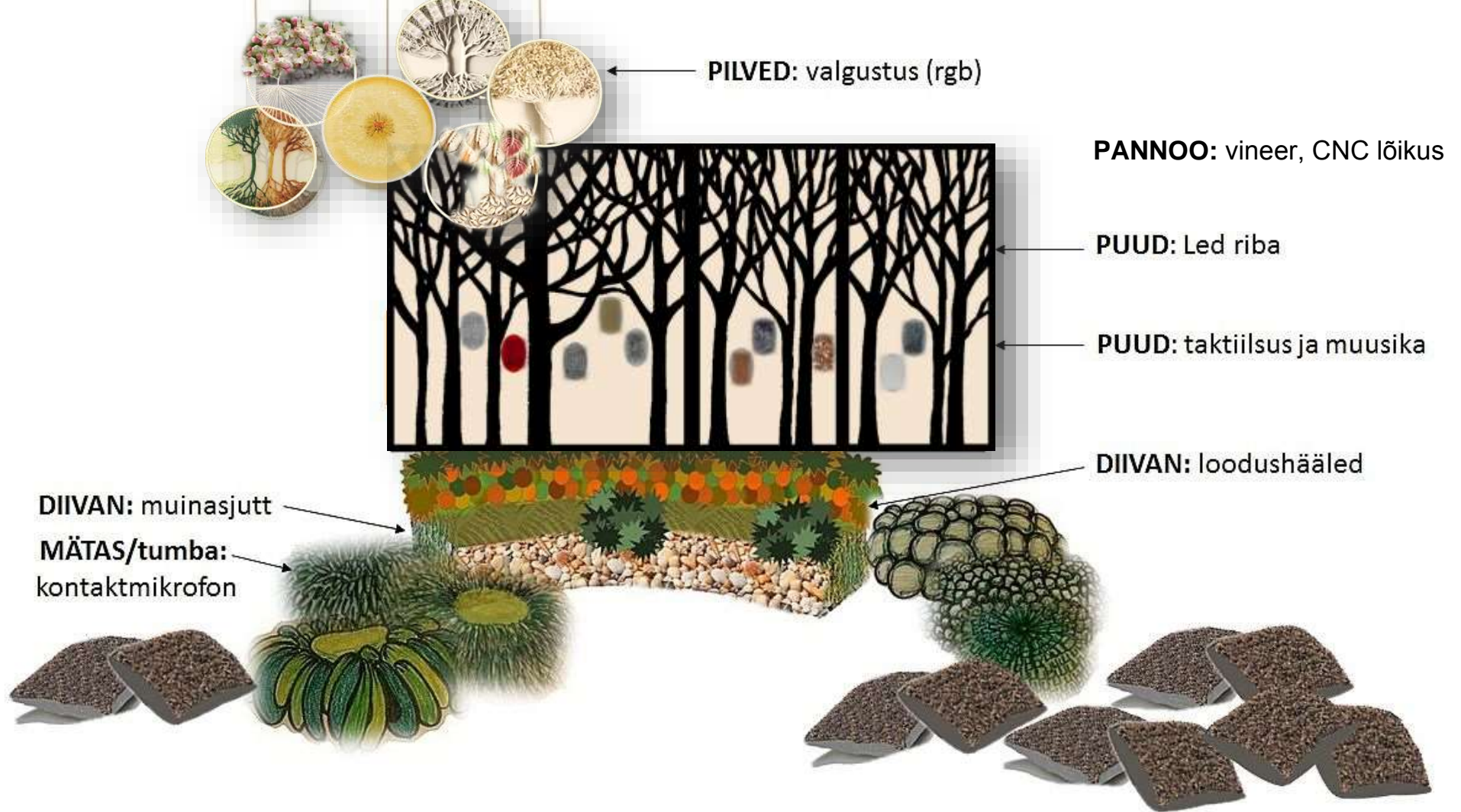

SIIDJAS

Heliloomingu autorid: Rebeca Vilpuu (G. Otsa nim. Tallinna Muusikakool)
Mihkel Tomberg (Algorütm OÜ)

PILVED: valgustus (rgb)

PANNOO: vineer, CNC lõikus

PUUD: Led riba

PUUD: taktilsus ja muusika

DIIVAN: loodushääled

DIIVAN: muinasjutt

MÄTAS/tumba:
kontaktmikrofon

Anda erivajadustega lastele võimalus läbi tunnetusliku puhkeala tajuda (kogeda) iseseisvalt või kõrvalist abi kasutades välismaailmast saadavaid aistinguid.

Loodavatest installatsioonidest ... nn **muusikamets** (autor Tiia Artla)

- laest ripuvad pilved, kuhu on paigutatud rõngastes käsitööpuumotiivid ja päike. Lisatakse klaashelmeid, teokarpe, puithelmeid;
- 90 cm diameetriga hularõngastesse on paigutatud/punatud makramee tehnikas jalgadel seisvad puud.
- rõngad kaetakse erineva struktuuriga kangaga, rõngaste/tekstiilpindade puudutamisel hakkab kostma seda materjali iseloomustav muusika (heliloojad loovad muusika, lähtudes materjalidest), rippuvatel puumotiividel võiks süttida ka valgus.

PILVED ja PÄIKE

Lakke on kinnitatud suured rippuvad rõngad, mis sümboliseerivad päikest ja 4-ja aastaaega metsas. **PÄIKE** on valmistatud tülltikandina, mida kaunistavad helmed ja lillekesed. **PILVED** on valmistatud makramee tehnikas ja lisatud on efekti andvaid detaile (teokarbid, helmed jms). Installatsioon on planeeritud interaktiivsena.

Autorid: Ave Liik (Tallinna Ülikooli integreeritud tehnoloogiate ja käsitöö eriala üliõpilane), juhendaja Tiia Artla (Tallinna Ülikool).

Tööpõhimõte:

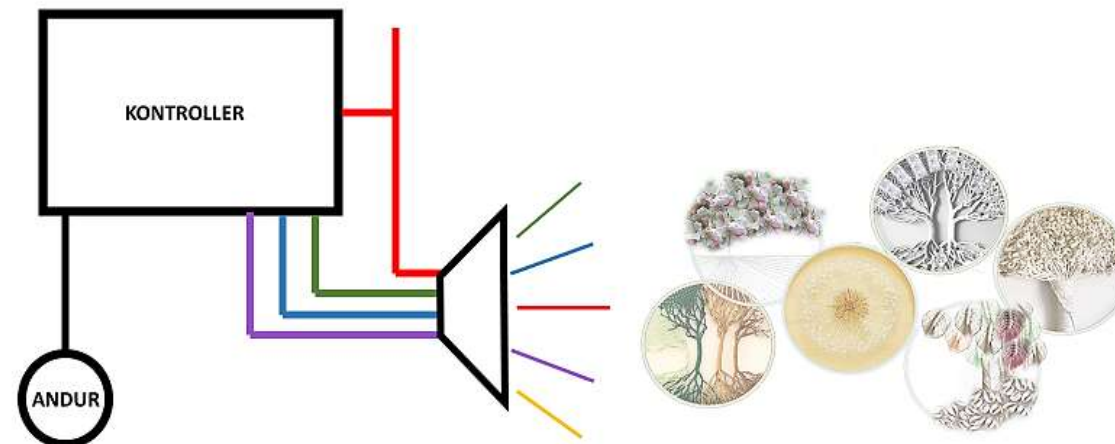
- aktiveerid anduri (otsustada - kas kasutada liikumise andurit või helile, nt plaksutamisele reageerivat andurit);
- seejärel kontrollid saadab signaali prožektorisse, mis süttib saates pilvede peale valguse;
- aktiveerid anduri uuesti, kontrollid muudab lambi värvi (näiteks plaksutad/ aktiveerid kaks korda aktiveerub üks värv, kolm korda teine värv jne).

Selline lahendus puhkealal annab erivajadusega kasutajale võimaluse mõista põhjus-tagajärg seose praktilist kasutamist.

Lakke (seinale) tuleb LED prožektor, mida saab kontrollida läbi anduri, Prožektor on ühendatud vooluvõrku, kontrolliseade töötab akudelt (laetavad, max12V).

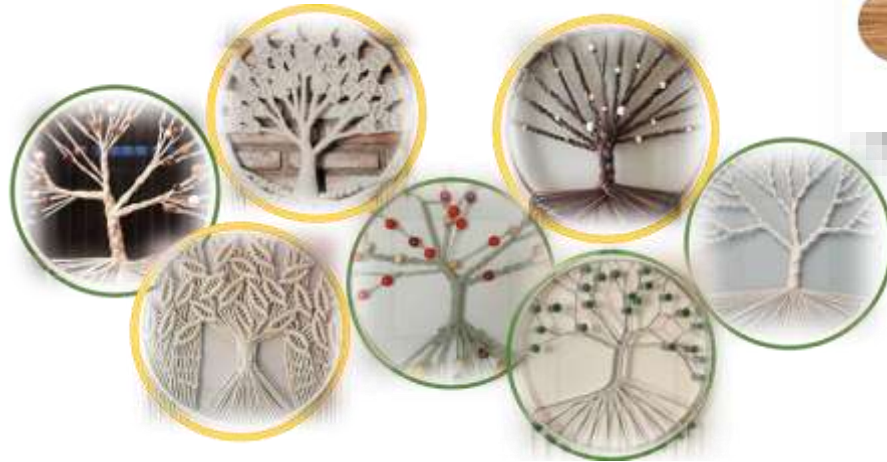
Ege Berk Akgün
TalTech

Toomas Orumaa
Tln Tehnikakõrgkool

Makramee tehnikas pilv - Ave Liik

Juhendaja: Tiia Artla

Jana Kadastik

PÄIKE ja PILVED

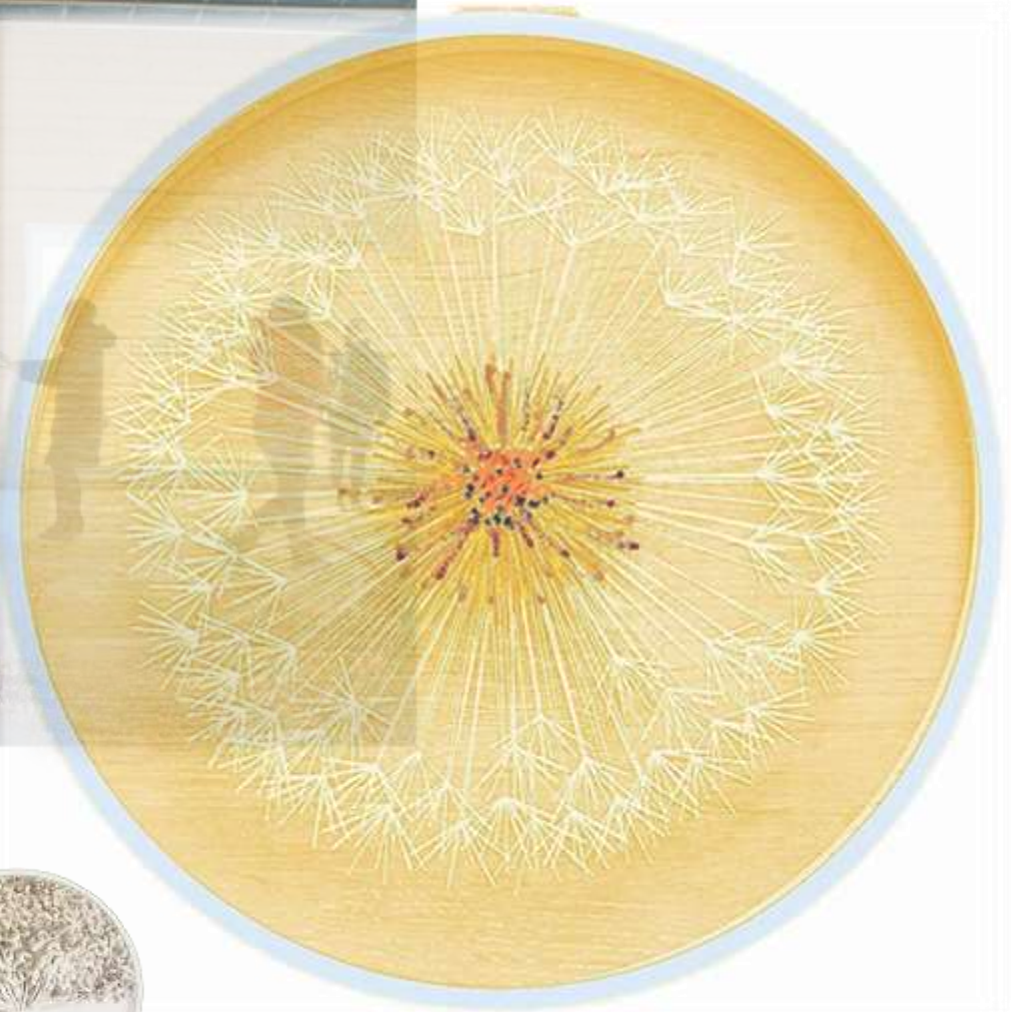
Ave Liik
TLÜ üliõpilane
Juh. Tiia Artla

Inspiratsioon

Päikesemotiiv
tülltikandis ja
valgel/beežikal tüllil
kollaste ja pruunide
lõngadega.
Kollastele
lõngadele
lisanduvad
metallikniidid, kuhu
lükatakse
kinnitatakse väikesi
helmeid. Südamel
oranž/terrakota
värvilised helmed.

Päikese valmistamine

Ave Liik
TLÜ üliõpilane

Materjalid ja töövahendid

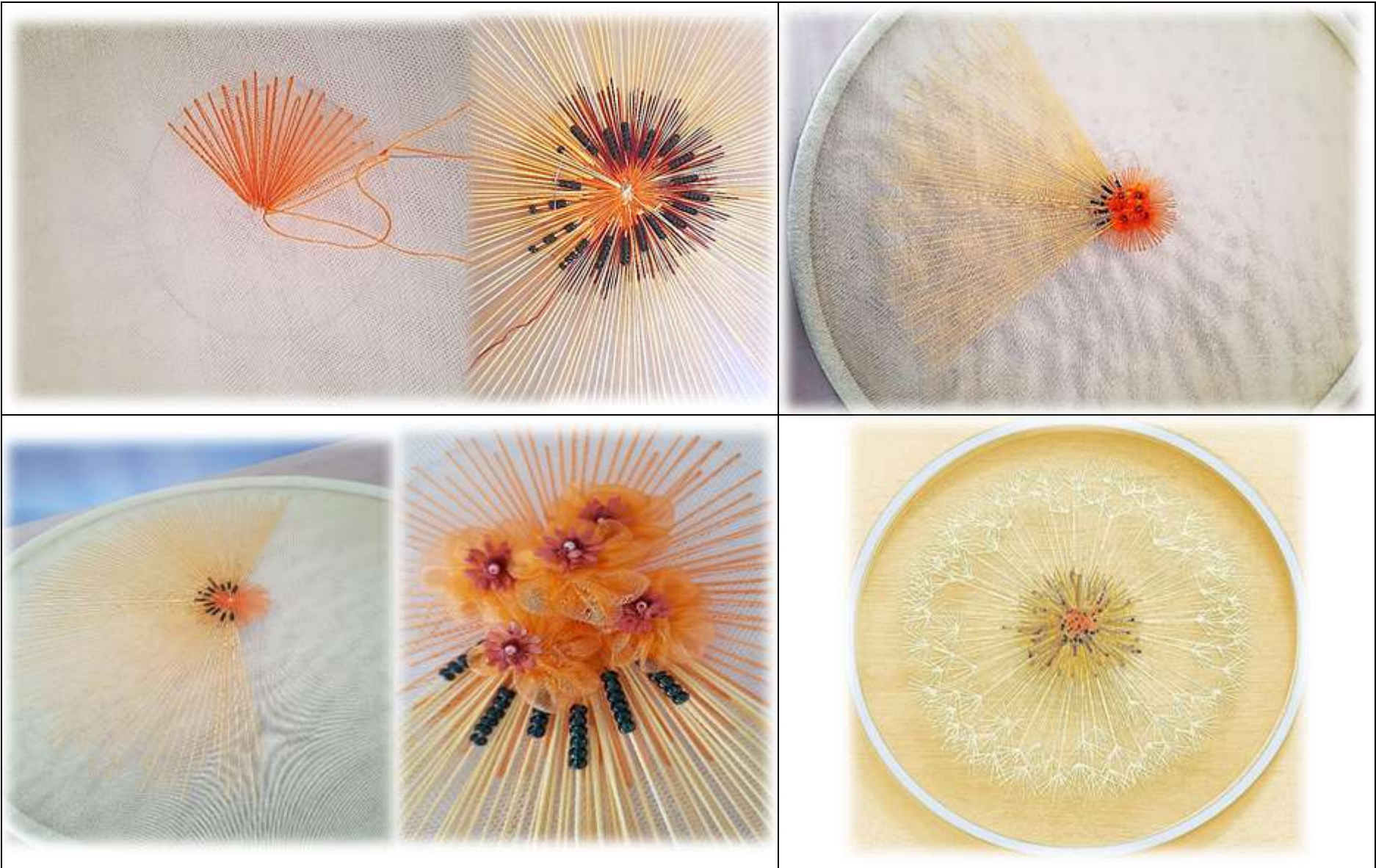
- Kalakapaber
- Sirkel
- Joonlaud
- Puuvillane nõör Botman, 3 mm
- Kollane polüestrüül
- Hularõngas 90 cm
- Nööpnõelad
- Tikkimisnõel
- Käärid
- Heegelniit (kollane, oranž, tumepunane, must)
- Metallklõng (kuldne)
- Läbipaistev niit
- Helmed
- Teokarbid
- Puithelmed
- Puidust õied
- Kangalilled

Töökäik

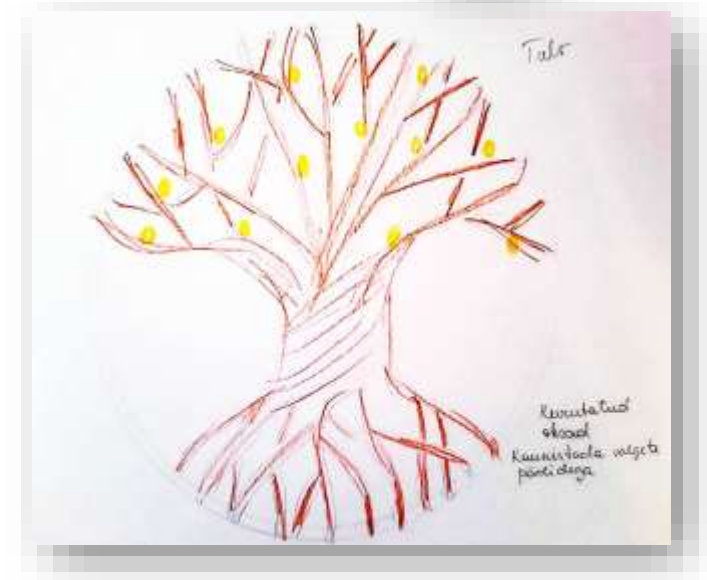
- Puuvillane nööri on nööritud tihedalt võimlemisrõnga ümber.
- Kalka paberile joonestatakse ring. Joonisel leia keskpunkt ja joonestasin 2 ringi.
- Järgmisena lõika ja kinnita tüllmaterjal ümber rõnga.

PÄIKE
Ave Liik
TLÜ üliõpilane

Ave Liik TLÜ üliõpilane

TALV (makramee)

TALV
Ave Liik
TLÜ üliõpilane

SUVI - Inspiratsioon

Võiks eeskujuks võtta suveeteema lahendamisel. Pildil on tegemist väikese rõngaga, meil suurega. Seega kõik läheb suuremaks ja detailirohkemaks.

Juurestiku osas kasutada teokarpe. Lehtede puhul võiks sisse tulla kerge pastelne värvivalik. Rohekad kollakad, beežid toonid.

Ave Liik
TLÜ üliõpilane

SUVI

Ave Liik

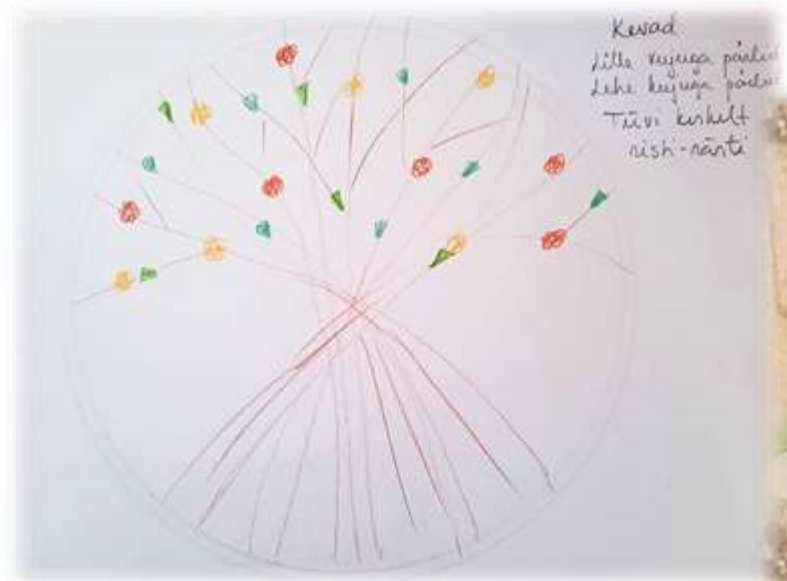
TLÜ üliõpilane

KEVAD - Inspiratsioon

Ave Liik TLÜ üliõpilane

KEVAD
Ave Liik
TLÜ üliõpilane

KEVAD

Ave Liik

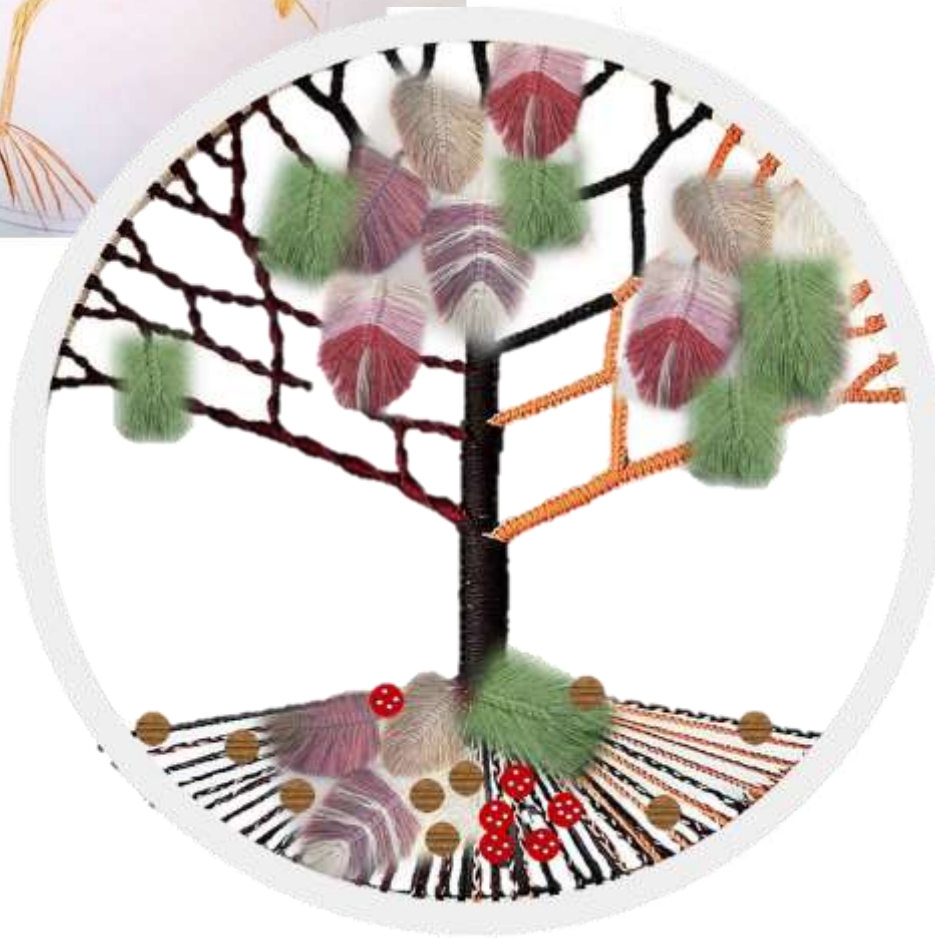
TLÜ üliõpilane

SÜGIS - Inspiratsioon

Ave Liik
TLÜ üliõpilane

SÜGIS

Võiks eeskujuks võtta sügiseteema lahendamisel. Värvivalik rohkem sügisele omane valida.

Okste osa lahendada teisiti (nt ka rohkem tuule käes painduvamatena) ja hularõngal selliseid värvikontraste ei looks, aga tooni vahed tekitaks, küll mitte vast nii järske. Võiks lisada punaseid suuri puu- või plasthelmeid.

SÜGIS
Ave Liik
TLÜ üliõpilane

MUUSIKAMETS ja PILVED

Tiia Artla (TLÜ)
Ave Liik TLÜ üliõpilane

Fotod: Üliõpilased, Jana kadastik, Tiia Artla, Pinterest

“Rand“

Kursuse KAASAV ELU NÄITUSE EKSPONAATIDE KAVANDAMISE PROTSESS

2021

Koostas:
Tiia Artla

Juhendajad:
Jana Kadastik, TLÜ ja, Tiia Artla TLÜ

Koostööpartnerid ja toetajad

Standard

Lipuvabrik

Carrington Textiles Ltd

Ruston Invest OÜ

TalTech – Ege Berk Agkün (üliõpilane)

Tallinna Tehnikakõrgkool – Toomas Orumaa (üliõpilane)

Tallinna Ülikool: üliõpilane Mari Nittim

üliõpilane Keiu Martinonis

juhendaja Tiia Artla

juhendaja Jana Kadastik

Fred Jüssi

Ivar Mölder

TUNNETUSALA ERIVAJADUSTEGA LASTELE - RAND

Eesmärgid:

- Luua mängulised ja samas õppetööd toetavad tunnetusala vahendid väikelastele, mis sobivad kasutamiseks ka erivajadustega lastele (nt hooldusõppes).
- Loodud vahendid peavad olema kvaliteetsed , töökindlad ja puhastatavad.
- Vahend ei tohiks süvendada õpilasel mittesoovitavat käitumist (nt ei tohiks kasutada materjale, mis on ebameeldiva tekstuuriga ja laps seetõttu ei taha seal olla ja hakkab jonnima jms).
- Loodud vahend peab olema universaalne, samas võimaldades kohandamist vastavalt individuaalsele (eri)vajadusele.

Tunnetuslik puhkeala on kujundatud erineva taktiilsusega “mererannaks“. Alal asetseb keskesel kohal disaindiivan eritehnikates teostatud osadega, mis võimaldavad katsudes saada erinevaid aistinguid materjalidest ja kogeda saadud emotsioone. Diivani otste pealiskihi all on piirkonnad, millega kokkupuutes on kuulatavad loodushääled – näiteks linnulaul, kajakate kisa, merelainete loksumine, tuul, või saab kuulata näiteks muinasjuttu jms.

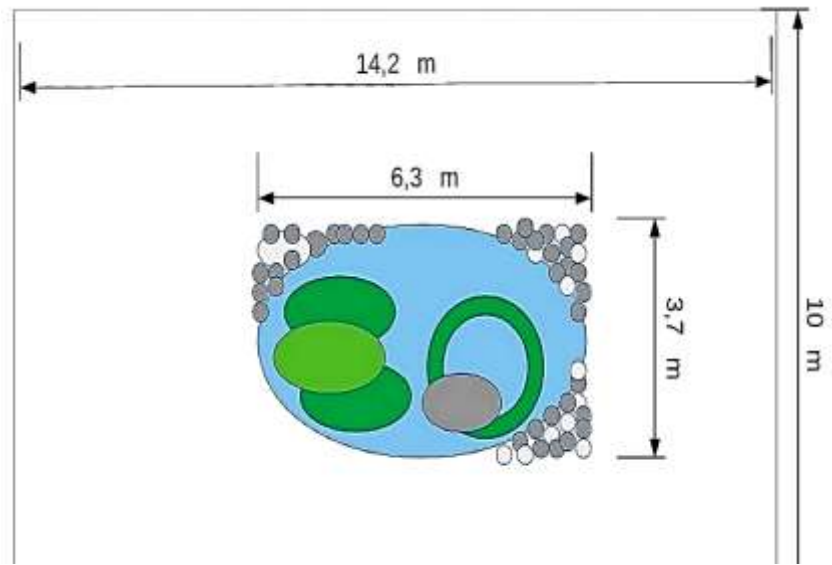
Inspiratsioon: Vana pehkinud unustuse hõlma vajunud paat ranna-alal, mis on osaliselt sammaldunud ja muutunud mättalaadseks lebamisaluseks. Kivid ja teokarbid kui rannamiljöö lahutamatu osa. Loodus kõneleb ...

Taaskasutus:

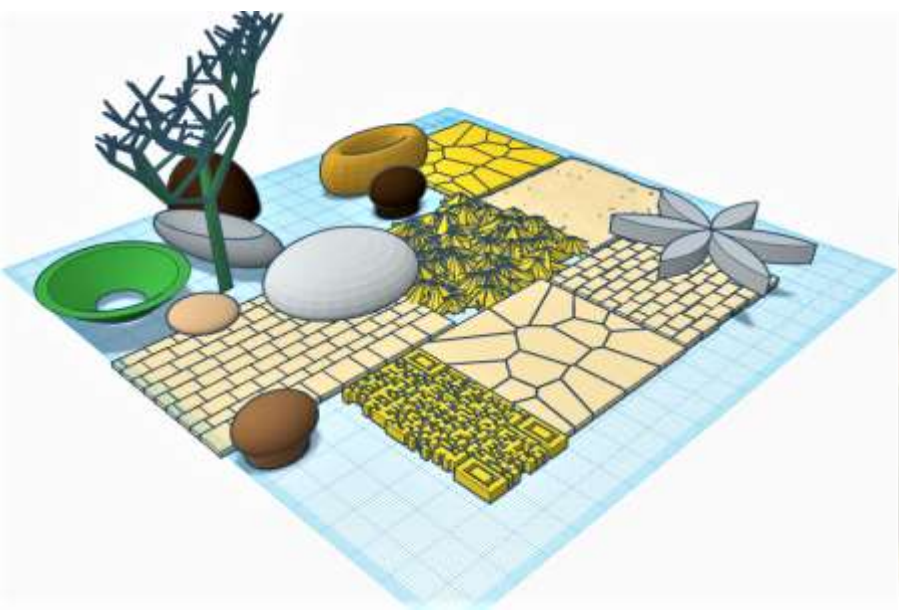
- Riideribadest narmastehnika seljatoel imiteerib looduslikke mättaid.
- Seljaosas tekstiiliringidest madalam pehme narmaspind kui sammal.
- Šenillitehnikas istumisosa annab mulje pehmest murupinnast või siidjatest vetikatest ning sümboliseerib virvendavat vett.
- Diivani allosas teokarbid, miks rannale omased.
- Diivani otstel imiteeritakse kõrkjaid jt taimi rannamiljöös.
- Tagumise osa laineline inkrustatsioonitehnika sümboliseerib merepõhja taimestikku.

Autor: Keiu Martinonis (Tallinna Ülikooli integreeritud tehnoloogiate ja käsitöö eriala üliõpilane), juhendaja Tiia Artla (TLÜ).

Koostöö: Tehnilise lahenduse loomisel olid abiks TalTech-ist Ege Berk Akgün ning Tallinna Tehnikakõrgkoolist Toomas Orumaa

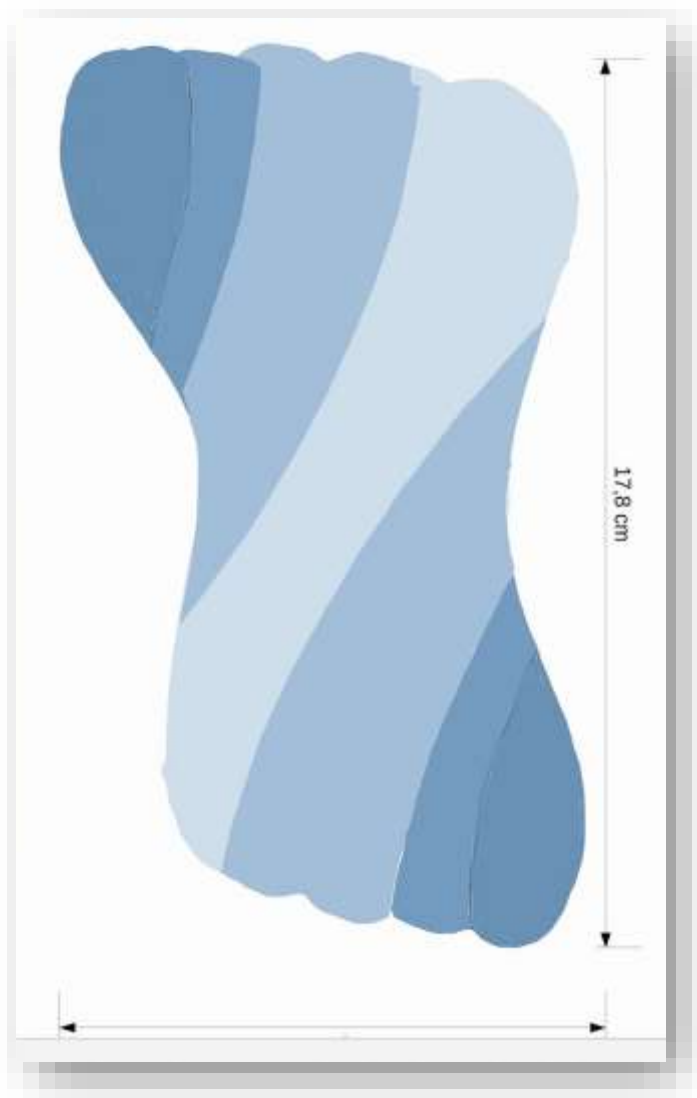

Inspiratsioon

Idee: Erivajadustega lastel/täiskasvanutel puudub ühiskondlikes asutustes võimalus ärritavast, väsitavast, häirivast keskkonnast eemalduda. Erihooldde asutusse mõeldud puhkeala, mis meenutab meeldivat looduslähedast keskkonda, kus pööratakse tähelepanu eelkõige positiivsete emotsioonide saamisele. Erivajadusega lastele ning täiskasvanutele mõeldud rannakive meenutav puhkeala. Puhkeala võib/ saab kasutada arendava õpikeskkonnana (kognitiivsed, motoorsed, igapäevaoskused ja kommunikatsioon). Ala on varustatud erinevate suurustega kive meenutavate suurte lebolatega, millel saab lesida. Väiksemad kive meenutavad padjad loovad meeolelu ning võib ka nende vahele peitu pugeda. Kõiki detaile on võimalik vastavalt enda soovile ümber paigutada, tekitades endale mõnus turvalise keskkonna

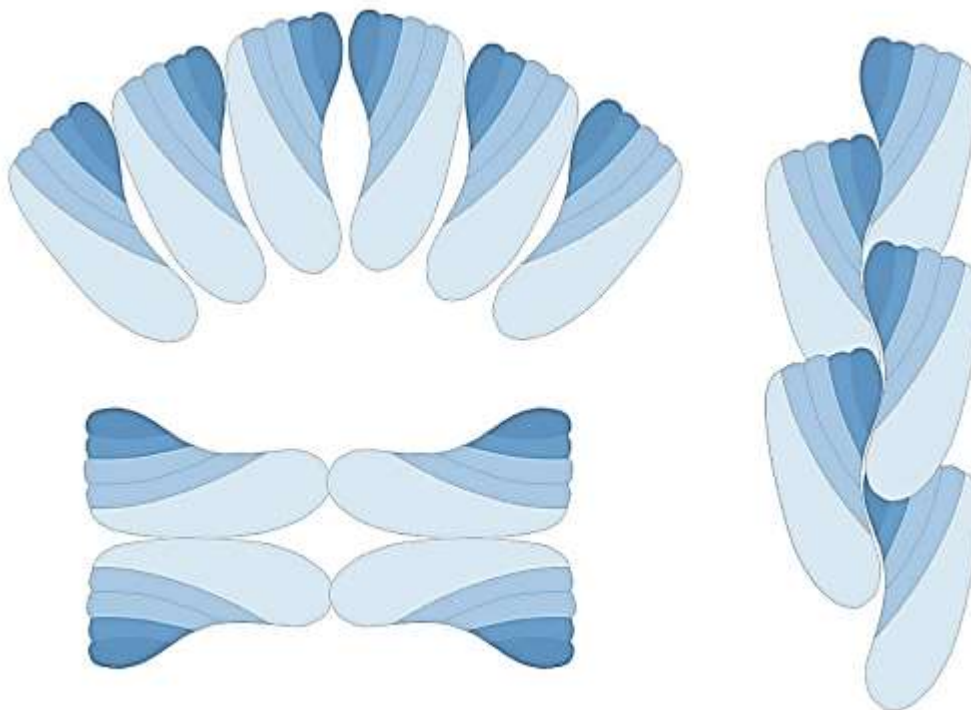

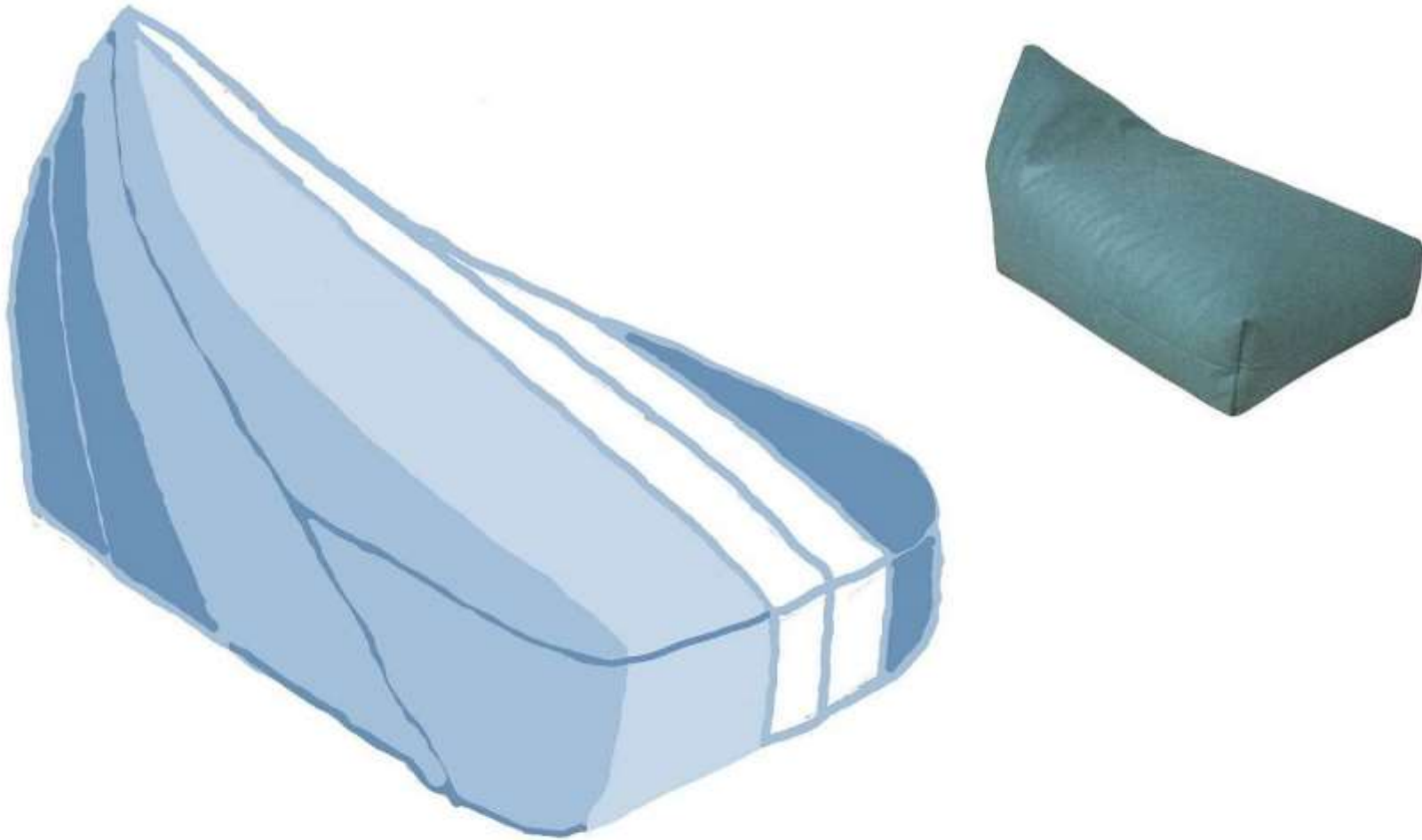
Keiu Martinonis

TLÜ üliõpilane

Idee arendus.

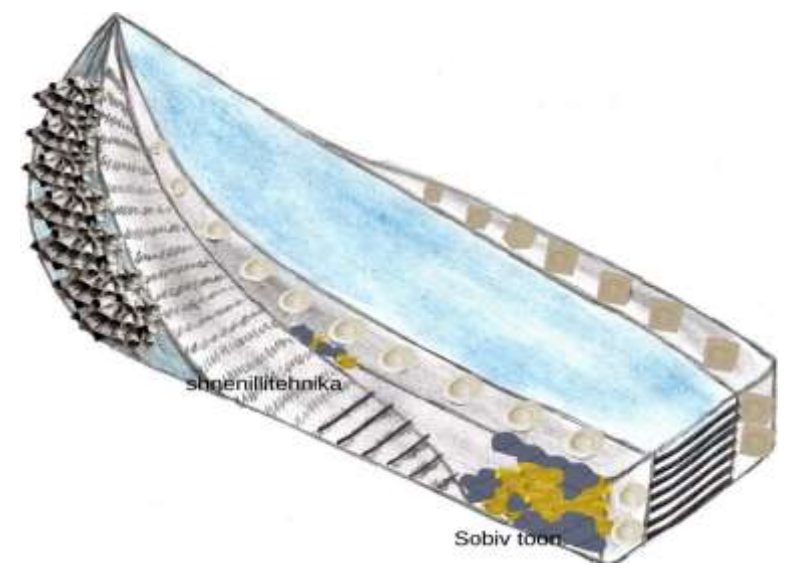
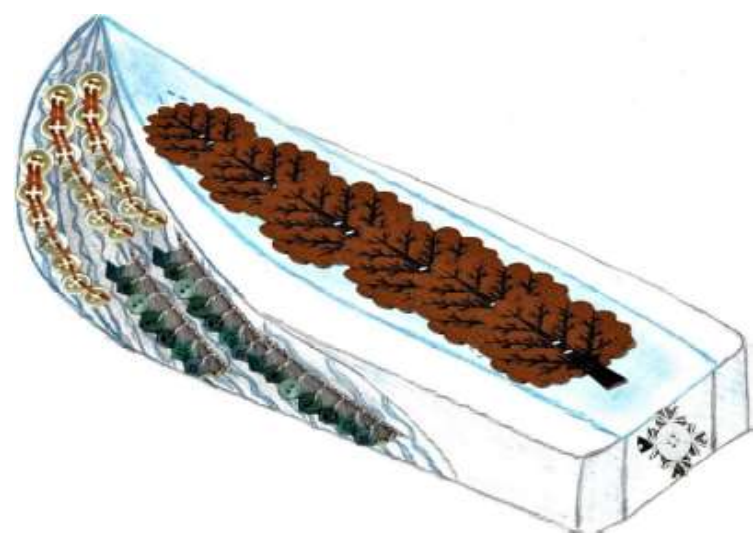
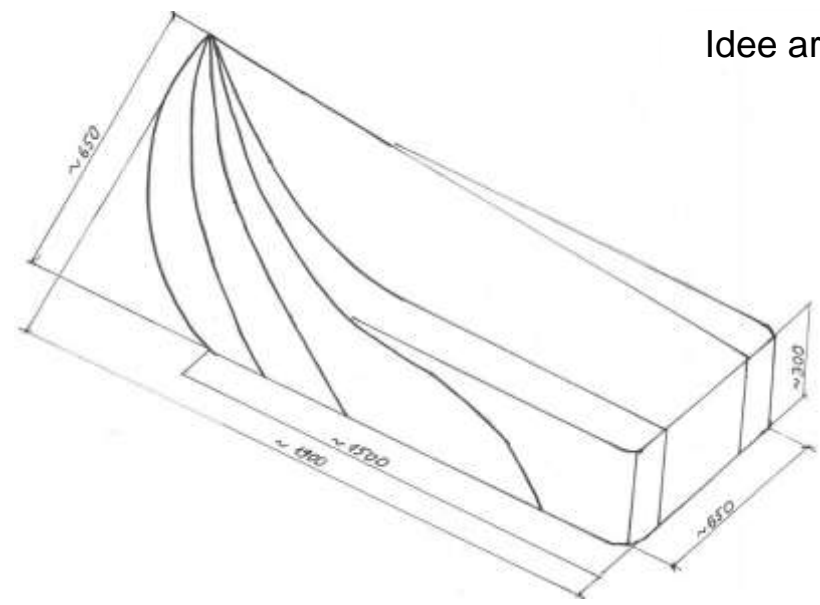

Idee arendus.

Kottool inspiratsiooniks. Ilmselt täidetud kraanulitega. Mina teeksin Päikeseküla soovil küll kottooli aga teeksin poroloon täidisega ja kujundaksin reljeefseks. Ääre poolsed osad oleksid kõrgemad ja helesinisega osa keskel oleks kõige madalam. Seondub mereteemaga ja kuju meenutab paati.

Idee arendus.

shenillitehnika

Sobiv toon

Inspiratsioon

Vana pehkinud unustuse hõlma vajunud paat rannal, mis on osaliselt sammaldunud ja muutunud mättalaadseks lebamisaluseks.

Kivid ja teokarbid kui rannamiljöö lahutamatu osa.

Loodus kõneleb ...

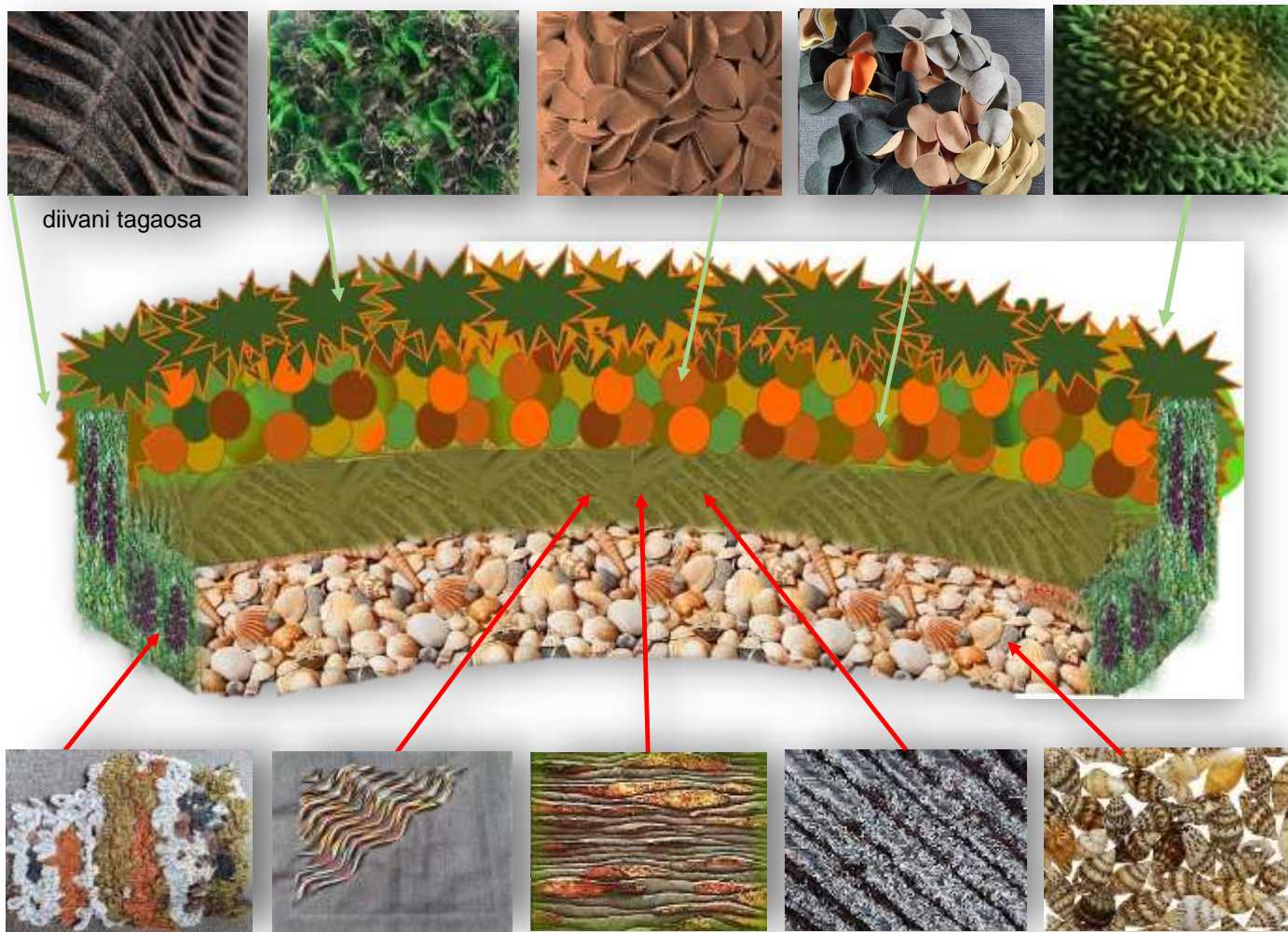

Taaskasutus

- Riideribadest narmastehnika seljatoel imiteerib mähtaid.
- Seljaosas tekstiiliringidest madalam pehme narmaspind.
- Šenillitehnikas istumisosa annab mulje pehmest murupinnast.
- Lebola allosas kas kivid või teokarbid, miks sageli rannale omased.
- Diivani otstel imiteeritakse kõrkjaid jt taimi rannamiljões.
- Tagumise osa laineline inkrustatsioonitehnika sümboliseerib laineid või virvendavat vett.

Keiu Martinonis

- Tagumise osa laineline inkrustatsioonitehnika sümboliseerib laineid või virvendavat vett.
- Seljatoe pealmine osa on riideribadest õmmeldud narmastehnikas.
- Selja osa kujundatakse kangakettaid reljeefseks pinnaks õmmeldes.
- Istealus kaetakse šenillehnikaga.
- Diivani otste kate kujundatakse õmblusmasinal niidigraafikas (efektlõngad sulava kile kihtide vahel, imiteerides kõrkjaid).
- Seljatoe otste kattesesse töödeldakse tõmblukuga taskud, kuhu asetuvad tehnika osad.
- Diivani jalgade tagune osa kaetakse mustri- või mööblikangaga, kuhu kinnitatakse teokarbid.

Keiu Martinonis TLÜ üliõpilane

INSPIRATSIOON

Akvaarium – veealune maailm

Keiu Martinonis

TLÜ üliõpilane

Keiu Martinonis

TLÜ üliõpilane

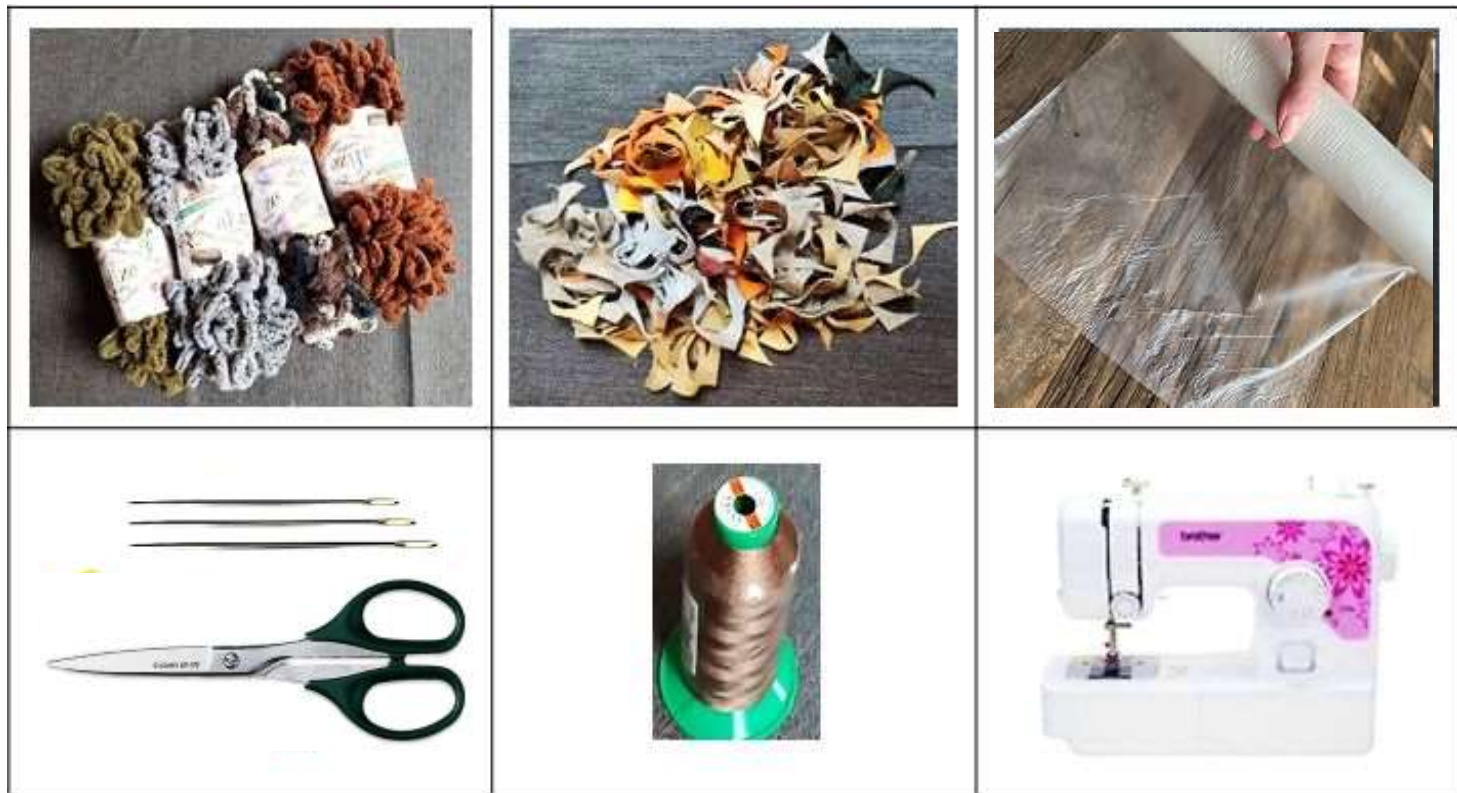
Keiu Martinonis

TLÜ üliõpilane

VEES SULAVA KILE TEHNIKA – Keiu Martinonis (fotod: Keiu Martinonis)

Materjalid ja töövahendid

- 100% Mikropolüester eri toonides aasaline froteelõng “Alize“
- Viltkanga lõikejäägid
- Vees sulav kile
- 100% polüester eriti tugev niit nr 40
- Õmblusmasina nõel nr 100
- Käärid
- Nõel
- Õmblusmasin

Töökäik

1. TRAAGELDAMINE

Uue tekstiilpinna saamiseks, kus suurimat rolli mängivad erinevad materjalid, mitte niivõrd masinpisted, on moodus:

- vees sulav kile laotatakse lauale lahti;
- selle peale kujundatakse kas lõngades/niitidest, riideribadest/ tükkidest soovitud kompositsiooniline lahendus;
- seejärel kaetakse kõik teise kilekihiga ja kinnitatakse nõõpnõeltega.
- et kilekihid omavahel rohkem haakuksid ja õmmeldav pind ei oleks väga kohev, võiks enne traageldamist materjale läbi küpsetuspaberi triikida;
- siis traageldatakse kogu pind nii, et saaks minna masinaga õmblema.

2. ÕMBLEMINE ÕMBLUSMASINAGA

- Materjalide kinnitamiseks peab tegema niipalju pisteridu, et kõik materjalid oleks omavahel ühendatud ja ei pääseks hiljem nõ liikuma.
- Õmmelda võib juhuslike ridadena, ruudustikena, triipudena või ka eelnevatele lisaks rohkem kompositsiooni järgides.
- Sellist suuremat materjalipinda kahe kiletüki vahel võib masinal kinnitada raami kasutamata.

- Niidistiku õmblemise käigus võib peale lisada pinna imestamiseks kas lõngu või riidetükke/ribasid ja kinnitada kõik masin pistetega.
- Peenemat niiti kasutades peaks õmmeldav tulema olema tihedam ja jämedama niidi korral saad hõredamaid pindu/ vorme kujundada.

3. VIIMISTLEMINE

- Kile sulata kas veekausis või voolava vee all = jahe vesi!
- Vormi märg kujund triikimisalusel õigeks, lase taheneda ning triigi läbi kanga kuivaks.
- Vajadusel tärgelda.

Valminud uut materjali võib mingil alusel tärgeldades vormida – kausid, vaasid, potid jm dekoratiivvormid.

ŠENILLITEHNIKA – Keiu Martinonis (fotod: Pinterst ja Keiu Martinonis)

Materjalid ja töövahendid

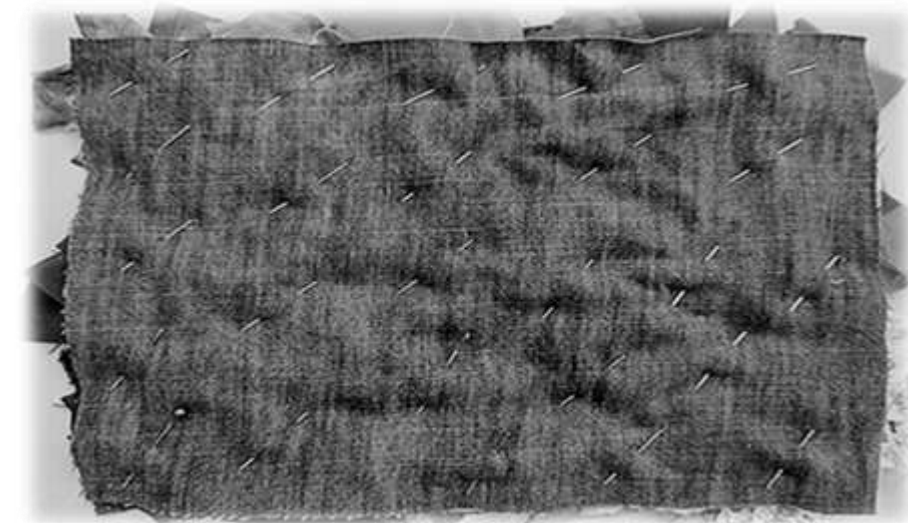
- Õmblusniit 100% polüester eriti tugev niit nr 40
- Nõel nr 100
- Nööpnõelad
- Tikkimisnõel
- Käärid
- Joonlaud
- Lõikematt
- Šenilltehnika lõikur
- Õmblusmasin
- Õhem polüesterkangas (eri toonides)
- Hall mööbliräie

Töökäik

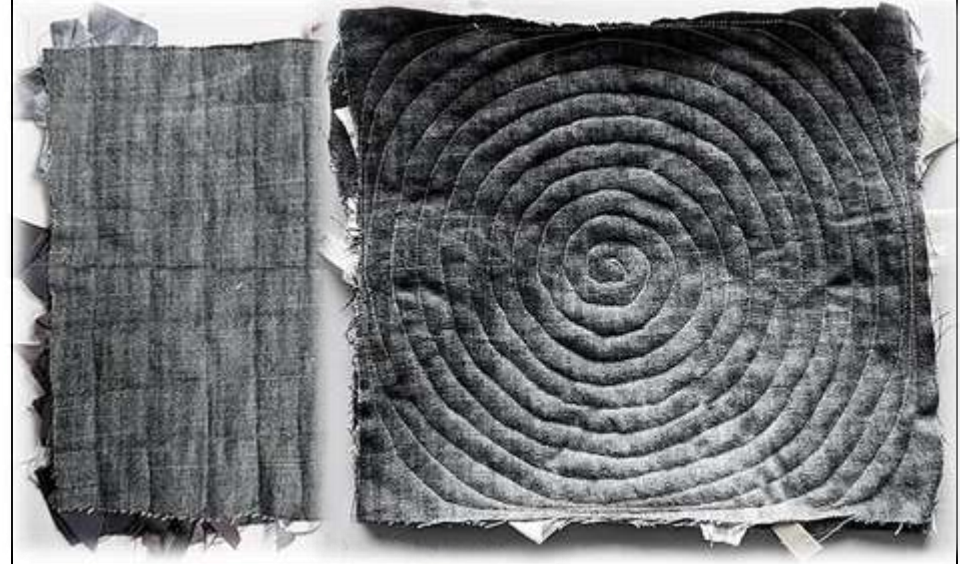
1. TRAAGELDAMINE

- Vali põhikangas ja kahe põhikanga kihi vahele aseta erinevat tooni kangastest kihid.
- Vahekihid võib laduda ka väikestest kangtükkidest ja eritüüpide kangaste segu lisab valmis tööle tekstuuri.
- Kangad võiks toonide alusel rühmitada, kuid tegelikult saab sellega nõ mängida, vahekihtide erineval viisil asetamine annab erinevaid efekte.
- Aseta põhikangas vahekihtidele ja kinnita nõõpnõeltega.
- Suuremad pinnad lisaks traageldada.

2. ÕMBLEMINE ÕMLUSMASINAL

- Mööblikangas on küllaltki jäik ja paks kangas, seetõttu võiks masinal õmmeldes õmblusriidade vahe olla 2 cm. Kui 1 cm read õmmelda, siis ei pruugi vahekangaste värvilisuse efekt esile tulla.
- Pisteridade suunad sõltuvad sellest, millist tulemust soovitakse saavutada. Enimlevinud viis on õmmelda diagonaaljoontena, aga võib pinda kujundada ka otseridadena, ruuduliselt või näiteks ringjalt õmmeldes.
- Õmblemist alusta pinna keskelt.

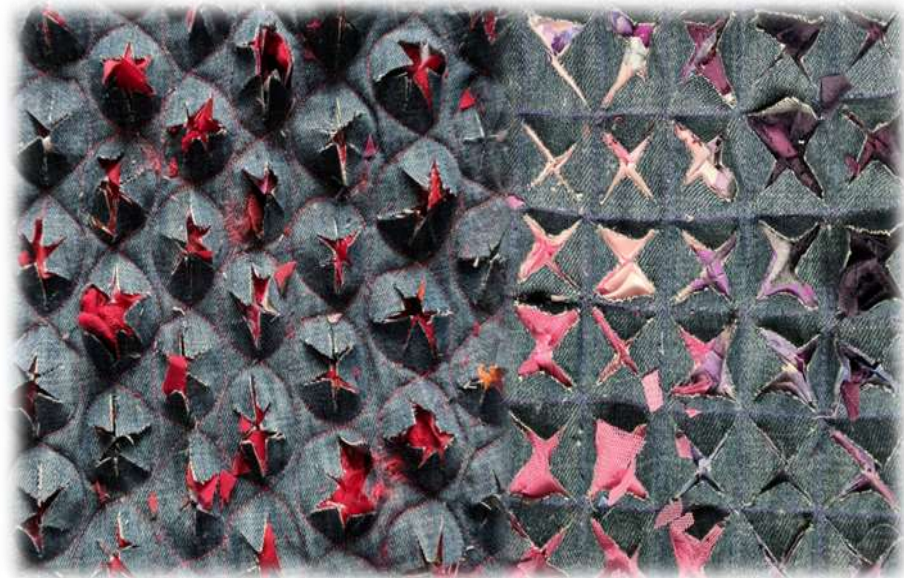

3. VIIMISTLUSTÖÖD

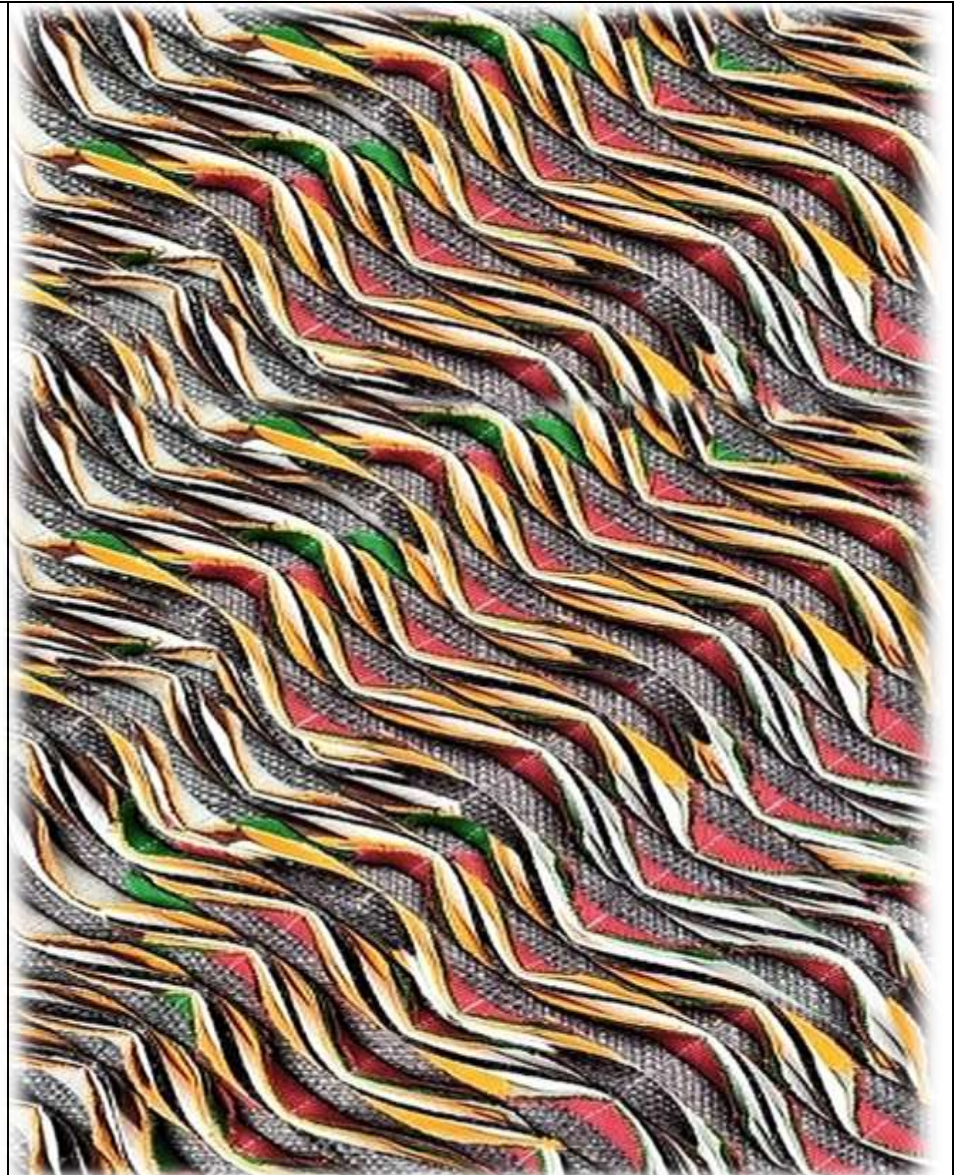
- Õmblusriidade vahelt lõigata ketasnuga kasutades pealmine kangas ja vahekihid lahti.
- Ettevaatust! Põhjakangast ei tohi läbi lõigata, vaid kiht kihilt lõigates suunduda põhjakangani.

- Ruuduliste õmblusriidade kangad lõigata lahti ruudu ulatuses kas nelja diagonaallõikega või ka viie sisselõikega.

- Šenilltehnikas pinna saab kujundada ka lainetavaks. Kõik lahtilõigatud read suruda ühes suunas maha ning õmmelda masinpestereaga kinni. Valida soovitud laine laius ja õmmelda uus rida kinni nii, et suruda lõikeread maha vastassuunas eelmise õmblusrea suhtes.
- Šenillitehnika mixid võivad olla väga maalilised, kui vahekihtide värvitoone on oskuslikult valitud ja kahe põhikanga vahele paigutatud, samuti „mängivad“ kaasa valitud pinnastruktuurid.

VILTKETASTEST NARMAPIND – Keiu Martinonis (fotod: Pinterest ja Keiu Martinonis)

Materjalid ja töövahendid

- Õmblusniit, 100% PES, 1000 m, DIXI, Moon, Coats Astra
- Nõel nr 90
- Nööpnõelad
- Tikkimisnõel
- Käärid
- Käsitöövilt
- Mööblikangas
- Õmblusmasin

Töökäik

1. PINNA KUJUNDAMINE

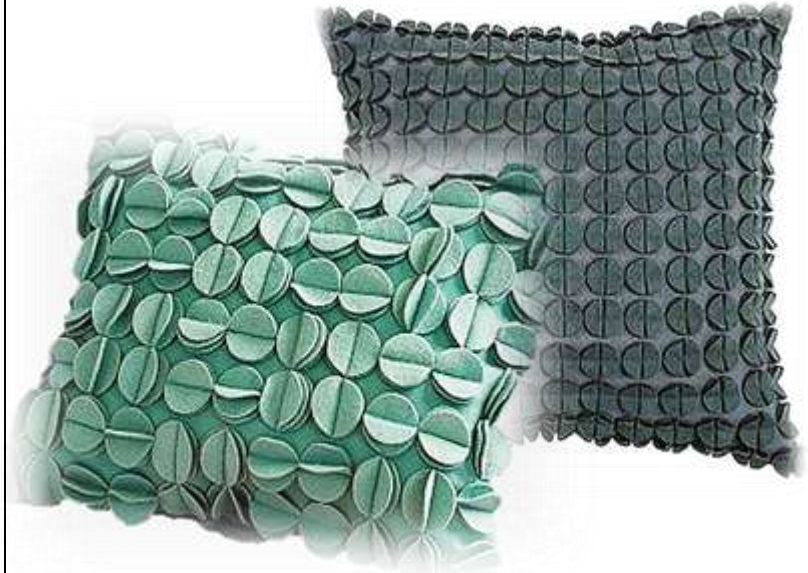
- Lõika viltmaterjalist või kangast, mis lõikamise järgselt ei hakka hargnema (mööblikangad) kettad (5 x 5 cm).
- Grupeeri kettad värvi järgi ja triigi pooleks.
- Narmapinna saad, kui kettaid asetad tihedamini eelnevalt kinnitatuid sõrmega ülespoole lükates.

- Õmble masinaga kettad aluskangale, **alustades keskelt**, mööda kokkuvolditud kortsu, ükshaaval. See muudab elu lihtsamaks ja sa liigud nurkade suunas.
- Vahevahel võid laiselda ja ükshaaval õmblemise asemel õmmelda paar nõõrimustrina ja õmmelda kõik korraga. Siis mine tagasi ja täida lüngad.
- Aluskangale võid kujundada ketastest kas korrapärases süsteemis ridu või kunstipärasemalt vabas stiilis paigutust.
- Kettaid võib asetada kihiti, näiteks erivärvilisi omavahel sobitades.
- Selles tehnikas jäävad efektsed nii hõredama paigutusega ketastest pind kui tiheda vabakujundusega nn narmapind.

- Efektsed on nii oskuslikult värviliseks kujundatud kui ka ühevärvilised tekstiilpinnad.
- Suuremamahuliste tööde korral peab arvestama asjaoluga, et materjalikulu on märkimisväärne ning ka valmiseseme kaal on seetõttu tuntuvalt suurem.
- Masinõmbluste puhul ei pea iga ketta värvivahetuse korral masinat uuesti ja ketta värvitoonis niidiga niidistama.
- Vali üks kõigi ketaste toonidega sobiv rulliniit ja õmble kettad alusele.
- Vabakujunduse kinnitamine on aeganõudev protsess, sest peate masinõmbluse sooritamisel sageli õmblemise suunda muutma.

Pahempidine aplikatsioon ehk INKRUSTATSIOONITEHNIKA - Keiu Martinonis

Betz White, Jenn Guneratne ja Keiu Martinonis fotod

Materjalid ja töövahendid:

- Õhemad kangaribad taustaks
- Käärid
- Õmblusmasin
- Triikraud
- Niit (erinevaid värve)
- Vilt (NÕUANNE: Parimate tulemuste saavutamiseks kasuta villasegust vilti, mis on vastupidavam kui 100% vill)
- Nööpnõelad
- Hajuv tindipliiats
- Broderiikäärid
- Jäme efektlõng
- Nõel

Töökäik

- Aseta kangaribad pikkade külgedega soovitud järjekorras. Aseta kaks esimest riba paremate pooltega vastamisi ja õmble 1 cm õmblusvaruga kokku. Vajuta õmblusvaru lahku.

NÕUANNE: Kanga tausta jaoks kasuta puuvillaseid ribasid või teiste projektide jääke.

- Kihista materjalid ja kinnita nõöpnõeltega. Märkista vertikaalsed jooned joonlaua abil umbes hajuva tindipliiatsiga. Need jooned on sinu õmblusjuhendid.

- Kontrastse niidiga õmble masinaga lainelised jooned vertikaalselt üle kanga, kasutades märgistusjooni üldjuhisenä, eemaldades nõöpnõelu vastavalt vajadusele. Õmble mitu korda, tasakaalustades jooni ja võimaldades neil üksteist ristuvat üle kulgeda. Vaheta niidi värve ja katseta, lisades õmmeldud jooni.

NÕUANNE. Veendu, et jätsid õmmeldud joonte vahele piisavalt avatud kujundeid, et järgmises etapis saaks need välja lõigata.

-

- Torka teravate tikkimiskäärde tera ots õmmeldud kuju vildikihti. Kärpige vildist kuju ettevaatlikult, õmmeldud joone sees 2 mm, jättes vildi alla õmmeldud riide puutumatuks. Korrake, lõigates kujundid juhuslikult, paljastades taustakangast vastavalt soovile.

- Kaunista efektlõngaga, paigutades seda mööda õmmeldud jooni ja kinnita lõng oma kohale.

- Lisa soovi korral käsitsi tikitud või õmblusmasina valikust kaunistuspiste aktsente.

Keiu Martinonis

TLÜ üliõpilane

Fotod: Üliõpilased, Jana kadastik, Tiia Artla, Pinterest

“Mättad“
Kursuse KAASAV ELU
NÄITUSE EKSPONAATIDE KAVANDAMISE
PROTSESS

2021

Koostas:
Tiia Artla

Juhendajad:
Jana Kadastik, TLÜ ja, Tiia Artla TLÜ

Koostööpartnerid ja toetajad:

Carrington Textiles Ltd

Standard

Lipuvabrik

Ruston Invest OÜ

Uuskasutus

Eesti Kunstiakadeemia – Anete Vihm (tekstiilidisaini üliõpilane)

Sarah Mia Haabma (õpilane), Tallinna 21. Kool

Fred Jüssi

Malle Lüll

Tallinna Ülikooli üliõpilased:

Mari Nittim

Keiu Martinonis

Kaidi Veller-Mägi

Merit Peterson

Ly Aurely Mekk

Ingrit Pless

Terje Kaljumäe

Katrin Kumm

Juhendaja: Tiia Artla

Juhendaja: Jana Kadastik

Aron Lips

Ivar Mölder

Ave Liik
TLÜ üliõpilane

Tiia Artla

Keiu Martinonis

TLÜ üliõpilane

Anete Vihm

EKA üliõpilane

Mari Nittim

TLÜ üliõpilane

TUNNETUSLIK PUHKEALA (rannas, metsa piiril) MÄTTAD JA ISTEPADJAD

Taktilised nn mättad (tumbad), suuremad ja väiksemad, on mõeldud ühendama metsa- ja rannaala.

Eesmärgid:

- Luua meeli stimuleerivad, erineva taktilisusega pinnad – “MÄTTAD”.
- Esemed peaks võimaldama erinevaid õppe ning mängulisi tegevusi.

Loodi kollektsioon, mis koosneb põrandale paigutatud erineva taktilisusega nn mätastes (tumbad) ja kividest, mida on võimalik ruumis vabalt ringi paigutada ning pehmetest istealustest põrandale, kuhu võiks ka pikali visata, lugeda, joonistada, mängida või lihtsalt pikutada. Alale paigutatavad nn mättad ja istepadjad, suuremad ja väiksemad. Suuremad padjad on mõeldud lebamisalusteks, mis võimaldavad ka vähemat liikuvust ja väiksemad padjasüsteemina, mida saab alal vastavalt vajadusele ümber paigutada. Mõnel “mättal” (tumbal) on pealiskihi all piirkond, kus tekivad loodushääled – näiteks linnulaul. Tutilise samblamätta sees leiduvad mängud, millega tegutseda, batuutmättal saab hüpata, torumättast läbi pugeda.

Koostöö: Tehnilise lahenduse loomisel oli abiks Aron Lips Tallinna Ülikoolist.
Võrgulinast padjakatted kodus kangastelgedel Malle Lüll Hiiumaalt.

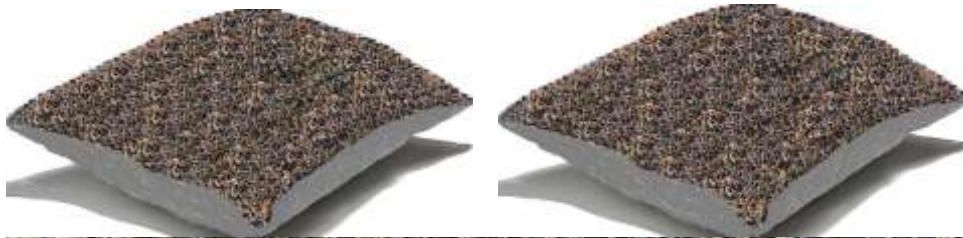
Autorid TLÜ-st: Mari Nittim
Keiu Martinonis
Kaidi Veller-Mägi
Ly Aurely Mekk
Ingrit Pless
Merit Peterson
Terje Kaljumäe
Katrín Kumm
Jana Kadastik
Tiia Artla
Anete Vihm (EKA)
Sarah Mia Haabma (TIn 21. Kool)

Puhkeala – istepadjad

Keiu Martinonis
TLÜ üliõpilane

- Alale paigutatakse - pehmed istealused põrandale, kuhu võiks ka pikali visata ja lugeda, joonistada, mängida või lihtsalt pikutada.

Keiu Martinonis
TLÜ üliõpilane

Carrington Textiles Ltd pakkus abi ...

Ruston Invest OÜ pakkus abi ...

Lipuvabrik pakkus abi ... Uuskasutus ...

Standard pakkus abi ... ja I.D. Kangas OÜ

MÄTTAD

Inspiratsioon

Anete Vihm

EKA üliõpilane

Disainiülesanne
Anete Vihm, EKA üliõpilane

- Luua mängulised ja samas õppetööd toetavad puhkeala vahendid väikelastele, mis sobivad kasutamiseks ka erivajadustega lastele (nt hooldusõppes).
- Luua meeli stimuleerivad, erineva taktilisusega pinnad – “MÄTTAD”.
- Loodud õppetööd toetav vahend peavad olema **universaalne**, samas võimaldades **kohandamist vastavalt individuaalsele (eri)vajadusele**.
- Komplekt peaks võimaldama erinevaid õppe ning mängulisi tegevusi.
- Loodud vahendid peavad olema kvaliteetsed ja töökindlad.
- Vahend ei tohiks süvendada õpilasel mittesooovitavat käitumist (nt ei tohiks kasutada materjale, mis on ebameeldiva tekstuuriga ja laps seetõttu ei taha seal olla ja hakkab jonnima jms).

MÄTTAD
puhekalale
Anete Vihm
EKA üliõpilane

MÄTTAD
puhekalale
Anete Vihm
EKA üliõpilane

MÄTTAD
puhekalale
Anete Vihm
EKA üliõpilane

MÄTTAD
Puhekalale

Anete Vihm
EKA üliõpilane

MÄTTAD puhekalale
Mari Nittim
TLÜ üliõpilane
Tiia Arla

MÄTAS - Mari Nittim TLÜ üliõpilane

Materjalid ja töövahendid

- Mööblikangad
- lukk (30-50 cm)
- täitematerjal sisepadjale (vatiini ja porolooni jäägid)
- täitematerjal hoiupaikadele (herned/oad/riis vms lehtede sisse)
- sisepadja kangas (elastne)
- käärid
- õmblusniit
- nõel
- nõõpnõelad
- õmblusmasin

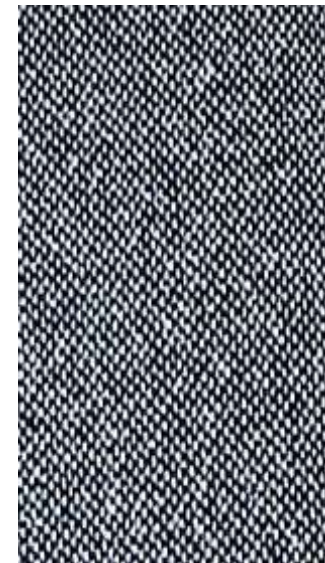
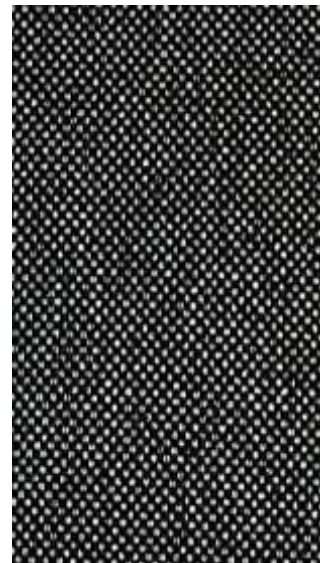

katus

põrand

alumine ring

lehed

Töökäik

- Kavand Anete Vihm (EKA tekstiilidisain)
- Lõika/õmble mätta põrand. Luku võid paigutada mätta alla või küljele.
- Lõika/õmble alumine ring põranda külge.

- Joonista lehed kangale. Lehtede pikkuse ja laiussega võib varieerida.
- Õmble lehed. Ja keera parem pool välja, nii et siseküljele tekivad taskud.
- Õmble esimene ring lehti alumise ringi külge. Arvesta välja mitut lehtede ringi vaja läheb. Lõika välja katus.

- Korda samme 3. ja 4.
- Õmble teine lehtede rida esimese lehtede ringi külge esimest ringi vastavalt vajadusele kokku võttes.
- Korda samme 3. ja 4. vastavalt sellele, kui palju leheringe vaja on.
- Õmble viimane leheriba katuse külge.
- Õmble see viimane lehtede ring mätta külge. Keera mätas õigetpidi.
- Õmble sisekott. Pane see mätta sisse.
- Täida mätas täitematerjaliga (vatiin/vatt/poroloon vms) ja täida lehed vastavalt soovile herne/riisi/oa kotikestega või muude esemetega (puuklotsid/helmed/täringud/korgid vms).

MÄTAS
puhekalale
Mari Nittim
TLÜ üliõpilane
Tiia Artla

MÄTAS - Mari Nittim TLÜ üliõpilane

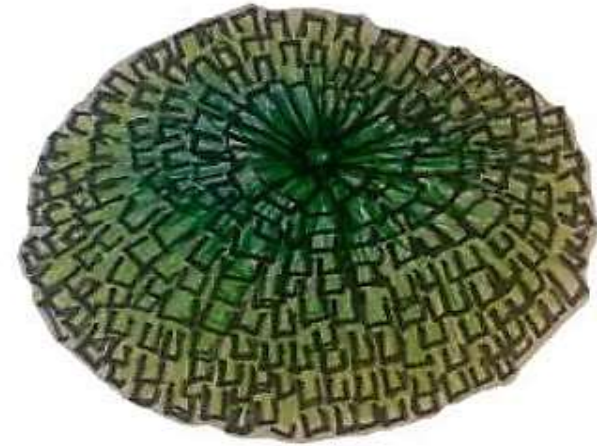
Materjalid ja töövahendid

- Mööblikangad
- lukk (30-50 cm)
- täitematerjal (porolooni jäägid)
- taaskasutatav ümar tumba
- käärid
- õmblusniit
- nõel
- nõöpnõelad
- õmblusmasin

Töökäik

- Lõika/õmble mätta alus/põrand. Lukk paigutada mätta alla.
- Lõika/õmble alumine ring põranda külge.

- Üks kangas jääb teistele põhjaks (nt sama, millest on alumine ring).
- Kangaribadele, millest tulevad lehed, joonista lehed, õmble siksakiga piirjooned ning lõika lehed ribadena välja.
- Õmble leheribad aluskanga külge.

- Jätka leheribade õblemist kuni soovitud kõrgus on saavutatud. Iga järgmise ringi puhul õmmeldakse kokku võttes, et ring väiksemaks muutuks.
- Mätta puhul võib leheribadega jätkata lõpuni välja või panna peale katus.
- Juhul kui peale õmmeldakse katus, siis tuleb lõigata ja õmmelda õige suurusega kangatükk ning õmmelda see aluskanga ja viimase leheriba külge.
- Pane tumba mätta sisse.
- Pehmenda mätas porolooniga.

MÄTAS - Mari Nittim TLÜ üliõpilane

Materjalid ja töövahendid

- puuvillane nõör
- jäme heegelnõel
- suured nõöbid
- täitematerjal (porolooni jäägid)
- taaskasutatav ümar tumba
- käärid
- õmblusniit
- nõel

Töökäik

- Heegelda/kasvata soovitud suuruses põhi/põrand.
- Heegelda põrandale ringselt vastavas suuruses küljeosa.
- Moodusta ühtlaste vahemaadega nõõbiaasad.

- Jätkates ringselt heegeldamist, alusta narmaste moodustamisega (ahelsilmustega), narmaste pikkus võiks varieeruda.
- Jätka narmaste heegeldamisega. Kahanda ringe kuni mätas on soovitud suuruses.
- Õmble nõöbid alumise ringi ümber.
- Aseta tumba mäta sisse ja pehmenda porolooniga.
- Vajadusel õmble kaks pool omavahel peitpistetega kokku.

MÄTAS
puhekalale
Mari Nittim
TLÜ üliõpilane

MÄTTAD - Mari Nittim
Jana Kadastik
Tiia Artla

MÄTAS - Mari Nittim TLÜ üliõpilane

Materjalid ja töövahendid

- heegelnõel
- mööblikangas, kangaäärte ribad
- nõõrid, lõngad
- lukk 50 cm
- täitematerjal (porolooni jäägid)
- taaskasutatav ümar tumba
- käärid
- õmblusniit
- nõel, nõõpnõelad
- õmblusmasin

Töökäik

- Lõika ja õmble alumine ring, töötle lukk.
- Lõika sobivas suuruses katus ja õmble selle servale kangaääre riba
- Lõika kangast spiraal ja õmble katusega kokku. Aeg ajalt võib lisada õmbluse vahele kangaääre ribasid.
- Heegelda nõõrist katusele ringne kate. Kinnita servale narmad.
- Õmble masinaga lõngadest ja nõõrist narmaribad.

- Kui soovitus suurus on saavutaud, õmble spiraalne osa alumise detailiga kokku, lisades õmbluse vahele kangaääre ribasid.
- Õmble õmbluste peale narmaribadest read.
- Aseta tumba ümbrisesse, pehmenda porolooniga

MÄTAS - Mari Nittim TLÜ üliõpilane

Materjalid ja töövahendid

- mööblikangas, kangaäärte ribad
- nõõrid, lõngad
- lukk 50 cm
- täitematerjal (porolooni jäägid)
- taaskasutatav ümar tumba
- käärid
- õmblusniit
- nõel, nõöpnõelad
- õmblusmasin

Töökäik

- Lõika ja õmble alumine ring, töötle lukk.
- Lõika valitud kangad erineva suurustega nelinurkadeks.
- Õmble neist alumine riba ja õmble see põrandaga kokku.
- Õmble nelinurkadest ribad.
- Õmble saadud ribad omavahel kokku, et tekiks mätta ülemine osa. Saadud kuju võib olla ka ovaalse kujuga.
- Õmble mätta ülemine ja alumine ring kokku, lisa vahele kangaääre ribasid. Võta kokku, kus vaja, et anda mättale erilisemat kuju..
- Õmble masinaga lõngadest ja nõõrist narmaribad.
- Kinnita ribad õmbluste peale, täida mätas poroloonitükkidega.

MÄTTAD
Mari Nittim
Tiia Artla

MÄTAS - Mari Nittim TLÜ üliõpilane

Materjalid ja töövahendid

- teip
- tehisnahk
- nõõrid, lõngad
- lukk 50 cm
- täitematerjal (porolooni jäägid)
- Paberikorv, plastpudelid 1,5 l
- käärid
- õmblusniit
- nõel, nõõpnõelad
- õmblusmasin

Töökäik

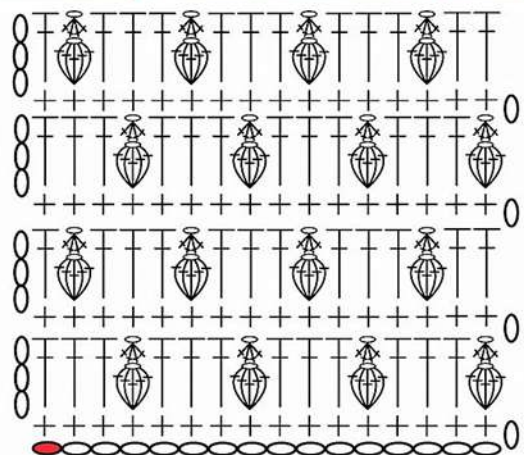
- Lõika ja õmble pörand lukuga.
- Lõika katus (pörandast väiksem ring).
- Lõika siilud ja õmble need omavael kokku.
- Ühenda katus ja siilud omavahel
- Õmble nööri ja lõngadest narmaribad.
- Kinnita narmarobad õmbluste peale.
- Õmble mätta pealmine osa pörandaga kokku.
- Aseta mättasse paberikorv, mille sees täiteks plastpudelid.
- Pehmenda sisu porolooniga.

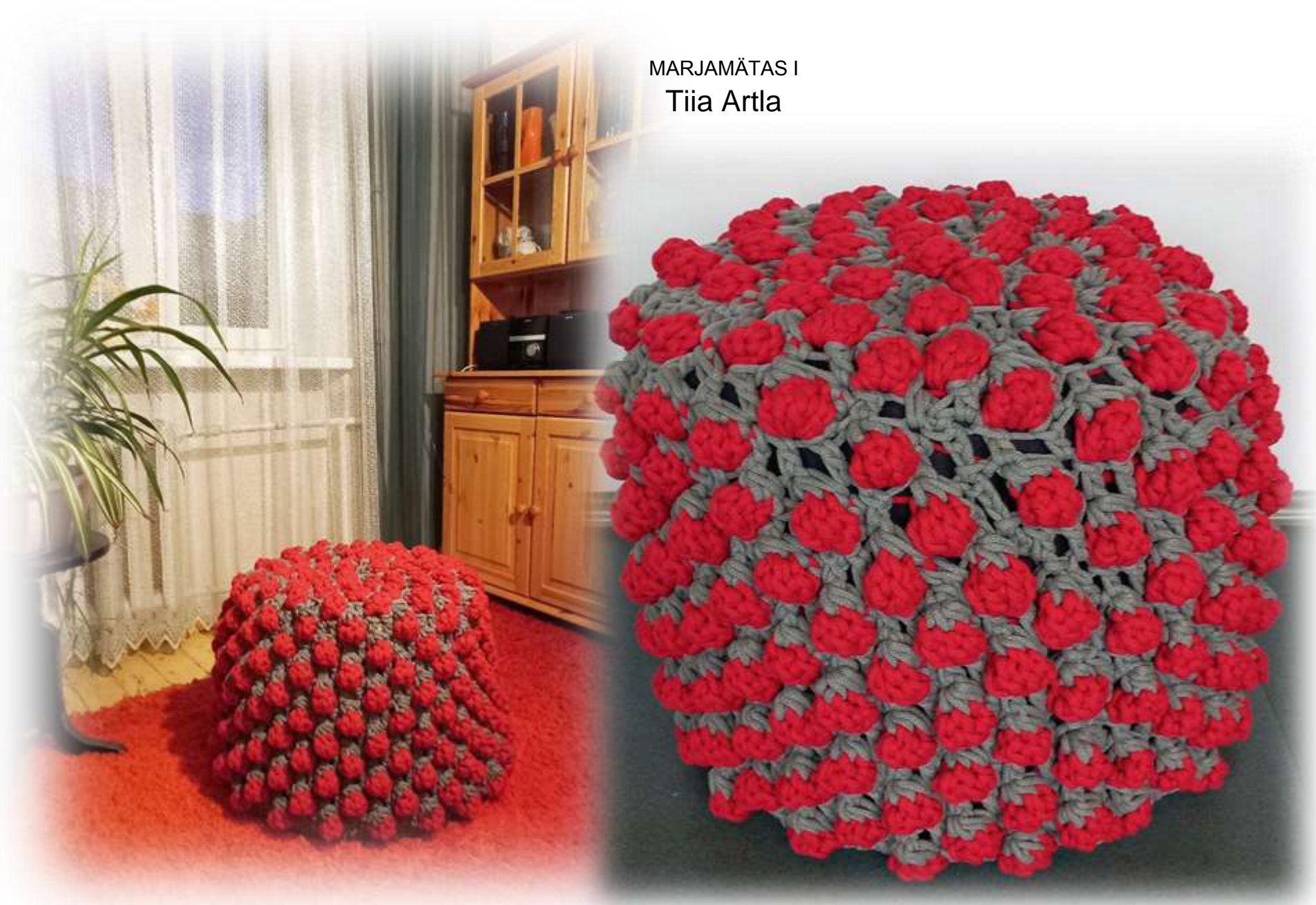

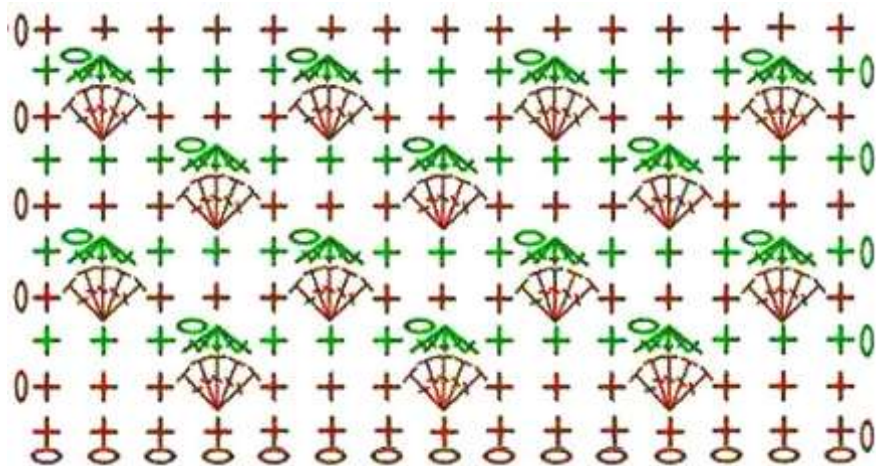
MÄTTAD
Mari Nittim
Tiia Artla

MARJAMÄTTAD/
TUMBAD
Tiia Artla

MARJAMÄTAS I
Tiia Artla

MARJAMÄTAS II
Tiia Artla

MÄTAS III
Tiia Artla

MÄTAS IV
Tiia Artla

VÄRVIMINE

HIUMAAL
Jana Kadastik

Jana Kadastik

Hüppemätas

HÜPPEMÄTAS
Jana Kadastik

INSPIRATSIOON

TORUMÄTAS
Sarah Mia Haabma
Tallinna 21. Kooli
õpilane

2021 aasta Integreeritud tehnoloogia ja käsitöö eriala I-kursuse heegellisanditega "mättad"

Kaidi Veller-Mägi
TLÜ üliõpilane

Ly Aurely Mekk
TLÜ üliõpilane

Merit Peterson
TLÜ üliõpilane

Terje Kaljumäe
TLÜ üliõpilane

Ingrit Pless
TLÜ üliõpilane

